

Teo Kiiski

OSAKEYHTIÖN PERUSTAMIS- PROSESSI VÄHIMMÄISPÄÄOMA- VAATIMUKSEN POISTUTTUA

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Tammikuu 2022

TIIVISTELMÄ

Teo Kiiski: Osakeyhtiön perustamisprosessi vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Kauppätieteiden tutkinto-ohjelma, Yritysjuridiikka

Tammikuu 2022

Osakeyhtiö on 1.7.2019 voimaan astuneen lakimuutoksen jälkeen ollut mahdollista perustaa ilman osakepääomaa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ennen kaikkea selvittää, että millaisia vaikutuksia vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen toteuttamisella on ollut osakeyhtiön perustamisprosessin kannalta. Toisaalta tutkielmassa on pyritty ottamaan kantaa siihen, millaisia ongelmakohtia osakeyhtiön perustamisprosessin eri vaiheissa on havaittavissa. Lopulta näistä aiheista tehtyjä päätelmiä on peilattu uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimääriä ja toisaalta niiden pääomarakenteissa tapahtuneita muutoksia koskevaan tilastotietoon. Esitetyt tilastot havainnollistavat sitä, miten uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimäärät ovat viime vuosina kehittyneet ja sitä, kuinka suuri osa uusista rekisteröitävistä osakeyhtiöistä on lakimuutoksen jälkeen perustettu ilman osakepääomaa.

Tutkimuksessa esitettyjen tilastojen mukaan uusien osakeyhtiöiden perustamismäärät ovat vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen jälkeen olleet tasaisessa kasvussa. Lisäksi tilastoista havaitaan, että ylivoimainen enemmistö, keskimäärin lähes 80 %, lakimuutoksen jälkeen perustetuista osakeyhtiöistä on perustettu sähköisellä rekisteri-ilmoituksella. Tämä tarkoittaa sitä, että selvästi suurin osa osakeyhtiöistä on vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua perustettu ilman osakepääomaa, koska nykyisen lainsäädännön puitteissa ainoastaan ilman osakepääomaa perustettavat yhtiöt voidaan rekisteröidä sähköisesti. Tutkielmassa pohditaan, millainen yhteys näiden tilastoissa ilmenevien tulosten ja osakeyhtiön perustamisprosessissa tapahtuneiden muutosten välillä on. Tarkoituksena on selvittää, että onko osakeyhtiön suosio yhtiömuotona ja toisaalta osakepääomattoman perustamisen suosio seurausta nimenomaan perustamisprosessissa tapahtuneista muutoksista vai mahdollisesti jostakin muusta tekijästä.

Vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua osakeyhtiölaki säilyi muilta osin täysin muuttumattomana ja tämän on havaittu aiheuttaneen tiettyjä tulkintaongelmia yksittäisten osakeyhtiölain pykälien osalta. Tulkinnallisesti ongelmallisina lainkohtina voidaan pitää ensinnäkin OYL 20:23:ssa säädettyä osakepääoman menettämistä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta. Toisena tällaisena säännöksenä voidaan nähdä OYL 2:8.3:n mukainen osakkeiden maksukontrollia koskeva sääntely. Tässä tutkielmassa pohditaan vaihtoehtoja kyseisten pykälien uudelleen muotoilemiseksi ja osakeyhtiölain sääntelyllisen epäsymmetrian poistamiseksi.

Avainsanat: Osakeyhtiö, Yhtiöoikeus, Maksukontrolli, Vähimmäispääomavaatimus, Osakepääoma, Perustamisprosessi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

Lähteet	V
Lyhenteet	viii
1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuksen taustaa	1
1.2. Tutkimuskysymykset	4
1.3. Tutkimusmenetelmät	6
1.4. Tutkielman rajaus ja käytetty lähdemateriaali	7
2. Osakeyhtiö yhtiömuotona	10
2.1. Osakeyhtiöstä yleisesti	10
2.2. Osakeyhtiölain yleiset periaatteet	12
2.2.1. Keskeiset periaatteet	12
2.2.2. Rajoitettu vastuu	12
2.2.3. Pääoman pysyvyys	13
2.3. Vähimmäispääomavaatimusta koskeva lakimuutos	15
3. Osakeyhtiön perustamistoimet	18
3.1. Perustamisprosessi	18
3.2. Perustamissopimus	19
3.3. Osakkeiden merkitseminen	20
3.4. Osakkeiden maksaminen	21
3.5. Yhtiön rekisteröinti	24
4. Osakeyhtiön perustaminen käytännössä	26
4.1. Osakeyhtiön perustaminen lakimuutoksen jälkeen	26
4.1.1. Ilman pääomaa perustettava rajavastuuyhtiö	26
4.1.2. Sähköinen rekisteri-ilmoitus	28
4.2. Perustettavan osakeyhtiön pääomittaminen	30
4.2.1. Osakeyhtiön oma pääoma	30

4.2.2.	Vaihtoehdot perustettavan osakeyhtiön pääomittamiseksi	32
4.2.3.	Pääomarakenteen vaikutus osakeyhtiön perustamisprosessiin	33
5.	Muutokset osakeyhtiön perustamismäärissä ja pääomarakenteissa	35
5.1.	Lakimuutoksen vaikutus.....	35
5.2.	Uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimäärä	35
5.3.	Ilman osakepääomaa perustettavien uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimäärä ..	38
6.	Osakeyhtiölain ongelmakohdat koskien osakeyhtiön perustamisprosessia	41
6.1.	Vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen toteutuksesta.....	41
6.2.	Osakkeiden maksukontrolli.....	42
6.2.1.	Osakkeiden maksukontrollin ongelmat.....	42
6.2.2.	Osakkeiden maksukontrollin muuttaminen	44
6.3.	Osakepääoman menettämistä koskeva ilmoitusvelvollisuus	49
6.3.1.	Säätelyn nykytila	49
6.3.2.	Oman pääoman menettämisestä johtuvan ilmoitusvelvollisuuden poistamiseen liittyvät ongelmat	51
6.3.3.	Oman pääoman menettämisestä johtuvan ilmoitusvelvollisuuden muuttaminen	53
7.	Johtopäätökset	56

Lähteet

HE 238/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista koskevaksi lainsäädännöksi. 2018. Saatavilla: <<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180238.pdf>>

HE 27/1977 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi. 1977. Saatavilla: <<https://www.edilex.fi/he/fi19770027.pdf>>

Hirvonen, Ari: Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki 2011.

Kauppalehti 28.6.2019: Nollayhtiöt supersuosittuja: yrityksiä perustettu tuhatmäärin enemmän, eikä sen pitäisi olla yllätys. Saatavilla: <<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/nollayhtiot-supersuosittuja-yrityksia-perustettu-tuhatmaarin-enemman-eika-sen-pitaisi-olla-yllatys/70212814-0572-4443-aaa1-88716a8c9bf5>>.

KKO 2019:90. Saatavilla: <<https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/1571654876964.html>>

Kyläkallio, Juhani – Iirola, Olli – Kyläkallio, Kalle: Osakeyhtiö I–II. Helsinki, Uudistettu painos 2020. (Kyläkallio ym. 2020)

Mähönen, Jukka – Säiläkivi, Antti – Villa, Seppo: Osakeyhtiölaki käytännössä. Helsinki 2006.

Mähönen, Jukka – Säiläkivi, Antti – Villa, Seppo: Osakeyhtiölaki pienyhtiössä. Helsinki 2007.

Mähönen, Jukka – Villa, Seppo: Osakeyhtiö II, Pääomarakenne ja rahoitus. Helsinki 2020.

Mähönen, Jukka – Villa, Seppo: Osakeyhtiö III, Corporate governance. Helsinki 2019.

Mähönen, Jukka – Villa, Seppo: Osakeyhtiö. 1, Yleiset opit. Helsinki 2015

Oikeusministeriö: OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN - Tavoitteena kilpailukykyisempi yhtiöoikeus. 2000. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75930/osakeyhtiolain_asiakirjoja.pdf?sequence=1>.

Oikeusministeriö: Osakeyhtiölakityöryhmän mietintö. 2003. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75738/omtr_2003_4_osakeyhtiolakityoryhman_370s.pdf?sequence=1>.

Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018. Lausuntoyhteenveto: Hallituksen esitys yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamiseksi. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161133/OMML_46_2018_HE_yksit_OYn_vahimmaispaomavaatimusten_poisto.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 48/2016. Lausuntotiivistelmä: Osakeyhtiölain muutostarve. 2016. Saatavilla: <https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/18611670-d9a0-4e78-ab3f-abc65b0ef02c/c3323094-c7ec-4596-8769-c051c2dc6300/JUL-KAISU_20180702081007.pdf>

Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 57/2015. Osakeyhtiölain toimivuus ja muutostarpeet – verkkokeskustelun 2015 palaute. Oikeusministeriö, 2015. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76622/omml_57_2015_oyl_verkkokesk_yhteenveto_88_s.pdf?sequence=1>

Patentti- ja rekisterihallitus: Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html>>.

Patentti- ja rekisterihallitus: Osakeyhtiön perustamisilmoitus. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>>.

Patentti- ja rekisterihallitus: Paperilomakkeet osakeyhtiön perustamisilmoitusta ja perustamista varten. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/paperilomakkeet.html>>.

Patentti- ja rekisterihallitus: Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>>.

Sillanpää, Matti – Vahtera, Veikko – Koski, Pauli: Yhtiöoikeus. Helsinki 2000- (päivittyvä hakuteos).

Vahtera, Veikko: Ehdotus osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamiseksi kannatettava – oman pääoman menettämisen rekisteröinnistä luopuminen heikentäisi velkojiensuojaa ja edistäisi epätervettä yritystoimintaa. EDILEX, 2018. Saatavilla: <https://www.edilex.fi/uutiset/56956#_ednref5>

Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä. 2020. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162390/VNTEAS_2020_39.pdf>.

Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta. 2020. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162391/VNTEAS_2020_37.pdf>

Verohallinnon ohje: Osinkotulojen verotus. 1.1.2021. Diaarinumero: VH/8449/00.01.00/2020

Villa, Seppo: Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. Helsinki 2018.

Villa, Seppo: Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. Helsinki, Talentum, 2006.

Lyhenteet

OYL	Osakeyhtiölaki (624/2006)
EOYL	Aiemmin voimassa ollut osakeyhtiölaki (734/1978)
HE	Hallituksen esitys
PRH	Patentti- ja rekisterihallitus
KKO	Korkein oikeus
YTJ	Yritys- ja yhteistietojärjestelmä
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
STTK	Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
OM	Oikeusministeriö

1. Johdanto

1.1. Tutkimuksen taustaa

Yritysten lukumäärässä mitattuna suomalaisen yritystoiminnan organisoinnin kannalta keskeisin yritysmuoto on osakeyhtiö. Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin oli vuoden 2021 alussa merkittynä 623 743 yritystä. Niistä 261 316 oli yksityisiä osakeyhtiöitä ja 266 julkisia osakeyhtiöitä. Näiden lisäksi kaupparekisteriin oli merkittynä muun muassa 227 712 yksityistä elinkeinonharjoittajaa, 25 411 kommandiittiyhtiötä, 8 903 avointa yhtiötä ja 3 541 osuuskuntaa.¹

Lähtökohtaisesti yritystoimintaa ryhdytään harjoittamaan siinä tarkoituksessa, että se tuottaisi harjoittajalleen jollain aikajänteellä voittoa. Usein yritykset tarvitsevat toiminnassaan ainakin jossain määrin ulkopuolista rahoitusta. Yrityksen rahoitusteorian mukaan yrityksen tarve rahoitukselle ei riipu yhtiömuodosta tai sen tavasta organisoida yritykseksi. Rahoitusta tarvitaan, koska kulut syntyvät ennen tuottoja ja koska investoinnit tulee rahoittaa huolimatta siitä, onko kyseessä osakeyhtiö tai henkilöyhtiö. Yhtiömuodolla on kuitenkin olennainen merkitys yrityksen rahoituksen ja sijoittajan riskin muodostumisen kannalta.²

Osakeyhtiömuoto onkin käytännössä kehittynyt tarpeesta rahoittaa yritystoimintaa. Sen kehityksen kannalta merkittävänä tekijänä on toiminut tarve jakaa ja rajoittaa yrityksen toimintaan liittyvää riskiä. Keskeisessä roolissa on tällöin toiminut osakeyhtiön täydellinen oikeushenkilöllisyys (OYL 1:2.1) ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu (OYL 1:2.2). Oikeushenkilöllisyyden keskeinen ominaisuus on osakeyhtiön omaisuuden itsenäisyys. Tämä tarkoittaa, että osakeyhtiö omistaa omaisuutensa itse ja että osakkaalla on omistusoikeus yhtiön osakkeeseen, joka puolestaan tuottaa oikeuksia ja

---

¹ Patentti- ja rekisterihallitus: Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Saatavilla: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>.

² Mähönen – Villa 2020 s.16.

velvollisuuksia. Tämä tekee mahdolliseksi osakeyhtiölle ominaisen pääomarakenteen, rahoituksen ja velkojiensuojajärjestelmän.³

Osakeyhtiön organisoitumista ja toimintaa säännellään ensisijaisesti osakeyhtiölaissa (642/2006). Osakeyhtiölaki on yleislaki ja sitä sovelletaan kaikkiin rekisteröityihin osakeyhtiöihin, jollei osakeyhtiölaissa tai muussa laissa toisin säädetä. OYL 1:1.1:n mukaan osakeyhtiö voi olla yksityinen (yksityinen osakeyhtiö) tai julkinen (julkinen osakeyhtiö). Molemmat yhtiömuodot ovat itsenäisiä, osakkeenomistajistaan erillisiä oikeushenkilöitä siitä hetkestä lähtien, kun se on osakeyhtiölain edellyttämällä tavalla rekisteröity (OYL 1:2.1). Merkittävin julkisen osakeyhtiön ja yksityisen osakeyhtiön toisistaan erottava tekijä vähimmäisosakepääomavaatimuksen lisäksi on se, että yksityisen osakeyhtiön arvopapereita ei saa ottaa kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (748/2012) tarkoitetulle säännellylle markkinalle (OYL 1:1.2, 756/2012).

Julkisen osakeyhtiön pakollinen vähimmäisosakepääoma on 80 000 euroa (OYL 1:3.1). Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on puolestaan aiemmin ollut 2 500 euroa, mutta siitä luovuttiin 1.7.2019 voimaan tulleella lailla (184/2019). Yksityisen osakeyhtiön on kyseisen lakimuutoksen jälkeen voinut siis perustaa kokonaan ilman osakepääomaa. Lakimuutokseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan ehdotuksen tarkoituksena oli helpottaa ammatinharjoittamista ja muuta mikro- ja pienyritystoimintaa ilman henkilökohtaista vastuuta.

Lakimuutoksen ennakoitiin helpottavan yksityisen osakeyhtiön käyttämistä yhtiömuotona erityisesti uusien mikroyritysten perustamisessa. Toisaalta ehdotuksen tarkoituksena oli helpottaa osakeyhtiön sähköistä ilmoittamista. Tämän myötä lakimuutoksella esitettiin olevan myös rekisteröinnin automatisointia edistävä vaikutus.⁴ Kenties tärkeimpänä tavoitteena vähimmäispääomavaatimuksesta luopumiselle voidaan siis nähdä juuri yksityisen osakeyhtiön perustamisen helpottaminen.

---

³ Mähönen – Villa 2020 s. 17.

⁴ HE 238/2018 vp. s. 1.

Vähimmäispääomavaatimus ja sitä koskeva lakimuutos vaikuttaa useiden tässä tutkielmassa käsiteltävien seikkojen taustalla. Tästä syystä se esiintyy, ja sitä käsitellään useassa eri yhteydessä läpi tutkielman. Vähimmäispääomavaatimusta koskeva lakimuutos toteutettiin osakeyhtiölain osittaisuudistuksena siten, että OYL 1:3:ssa aiemmin mainittu yksityisen osakeyhtiön 2 500 euron vähimmäispääomavaatimus yksinkertaisesti poistettiin osakeyhtiölaista. Osakeyhtiölaki säilyi muilta osin täysin muuttumattomana ja tämän on havaittu aiheuttaneen jonkin asteisia tulkintaongelmia tiettyjen yksittäisten osakeyhtiölain pykäliden osalta.

Tässä tutkielmassa käsitellään vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen taustalla vaikuttaneiden tekijöiden lisäksi lakimuutoksen toteuttamista ja sitä, miten hyvin toteutuksessa on jälkikäteen arvioituna onnistuttu. Lopulta lakimuutoksen ja sen vaikutusten tutkimisessa edetään tämän tutkielman ydinaiheeseen ja pohditaan, millaisia vaikutuksia vähimmäispääomavaatimuksen poistumisella on yksityisen osakeyhtiön perustamisprosessin kannalta.

Vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen myötä tulkinnallisesti ongelmallisina lainkohtina voidaan pitää ensinnäkin OYL 20:23:ssa säädettyä osakepääoman menettämistä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta. Toisena kysymyksiä herättävänä säännöksenä voidaan nähdä OYL 2:8.3:n mukaista osakkeiden maksukontrollia koskeva sääntely. Molemmissa säännöksissä keskeisessä osassa on edelleen nimenomaan osakepääoma. Ongelma näiden pykäliden tulkinnassa on se, että laissa ei sen nykyisessä muodossa oteta huomioon yhtiöitä, jotka on perustettu ilman osakepääomaa. Lisäksi OYL 2:8.3:n voidaan havaita sisältävän tiettyjä rakenteellisia ongelmia, jotka ilmenevät uuden osakeyhtiön perustamisvaiheessa. Tässä tutkielmassa otetaan kantaa näihin ongelmiin ja pohditaan, miten ne voitaisiin ratkaista ja sitä kautta tehdä osakeyhtiön perustamisprosessista tehokkaamman.

OYL 20:23 ja OYL 2:8 säännöksiä on tutkittu laajasti lakimuutoksen jälkeen vuonna 2020 toteutetuissa tutkimushankkeissa.⁵ Tässä tutkimuksessa tukeudutaan tältä osin vahvasti kyseisiin tutkimushankkeisiin ja tutkielman tutkimuskysymyksiä lähestytään niistä

---

⁵ ks. Valtioneuvoston Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 ja Selvitys osakeyhtiön velkojensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta 2020.

johdetun näkökulman kautta. Kyseiset tutkimushankkeet ovat laajoja kokonaisuuksia ja niitä hyödynnetäänkin tässä tutkielmassa ainoastaan osakkeiden maksukontrollia ja oman pääoman menettämisestä johtuvaa rekisteri-ilmoitusta käsitteleviltä osin.

Tämän tutkielman rakenne muodostuu seuraavalla tavalla. Ensiksi käsitellään osakeyhtiöön ja sen perustamisprosessiin liittyvää teoriaa. Teoriaosuus muodostuu kappaleessa 2 esitetystä osakeyhtiön toimintaa ja sitä koskevaa sääntelyä koskevistä kokonaisuuksista sekä kappaleessa 3 käsiteltyjen osakeyhtiön perustamisprosessiin liittyvien perustamistoimien esittelystä.

Teoriaosuuden jälkeen tutkielmassa edetään käsittelemään kappaleessa 4 esitettyjä osakeyhtiön perustamisprosessissa tapahtuneita muutoksia, jotka ovat seurausta vähimmäispääomavaatimusta koskevasta lakimuutoksesta. Tässä tehtyjen havaintojen myötä siirrytään kappaleessa 5 esitettyjen tilastojen tulkintaan, jotka ilmentävät ainakin osittain juuri perustamisprosessissa tapahtuneiden muutosten vaikutusta uusien osakeyhtiöiden perustamismääriin. Toisaalta kyseisistä tilastoista ilmenee myös, kuinka suuri osa uusista rekisteröitävistä osakeyhtiöistä perustetaan ilman osakepääomaa.

Tilastoista ilmenevien tietojen käsittelyn jälkeen tutkielmassa pohditaan, millaisia ongelmakohtia osakeyhtiön perustamisprosessissa voidaan yhä havaita. Käytännössä kappaleessa 6 käsitellään OYL 2:8:n mukaista maksukontrollijärjestelmää ja siinä ilmeneviä ongelmakohtia. Sen lisäksi kyseisessä kappaleessa sivutaan OYL 20:23 mukaisen oman pääoman menettämisestä aiheutuvaa ilmoitusvelvollisuutta ja siinä ilmeneviä ongelmakohtia. Tämän jälkeen edetään tutkielman johtopäätöksiin, joka toimii samalla aiemmissä kappaleissa tehtyjen havaintojen yhteenvetona.

1.2. Tutkimuskysymykset

Tutkielman aiheen kannalta mielenkiintoista on ennen kaikkea se, miten perustamisprosessi on muuttunut nyt, kun osakeyhtiön voi osakeyhtiölain mukaan perustaa kokonaan ilman pääomaa. Nykyään perustajaosakkailla on siis perustamisvaiheessa enemmän valinnan varaa sen suhteen, miten perustettavan yhtiön

pääomarakenne lopulta muodostuu. Aiemmin perustettavalta osakeyhtiöltä edellytettiin vähintään 2 500 euron osakepääomaa. Osakepääomaan oli mahdollista merkitä myös vähimmäispääomavaatimuksen ylittäviä summia. Sen lisäksi vähimmäispääoman ylittävä summa voitiin merkitä osakepääoman sijaan kokonaan tai osittain yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Nykyisin osakeyhtiö voidaan perustaa kokonaan ilman pääomaa. Vaihtoehtoisesti osakeyhtiö voidaan perustaa perinteisin menetelmin merkitsemällä sen taseen osakepääomaan vapaasti valittavissa oleva rahamäärä esimerkiksi tilanteessa, jossa yhtiön rahoittajat tätä vaativat. Toisaalta perustettavaan osakeyhtiöön sijoitettavat varat voidaan merkitä kokonaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen taustalla vaikutti muun muassa se, että yksityisen osakeyhtiön perustamisesta haluttiin tehdä aiempaa helpompaa. Tämän tutkimuksen ensisijaisena tarkoituksena on selvittää, onnistuttiinko tässä tehtävässä eli onko osakeyhtiön perustaminen lakimuutoksen myötä tosiasiallisesti helpottunut. Tätä tutkimuskysymystä ratkaistaessa mielenkiintoista on myös se, että onko osakeyhtiö yhtiömuotona kasvattanut lakimuutoksen jälkeen suosiotaan. Mikäli osakeyhtiön perustamisprosessia on onnistuneesti kyetty helpottamaan, se saattaa hyvinkin näkyä perustettavien uusien osakeyhtiöiden määrän kasvuna ja toisaalta muiden yhtiömuotojen perustamismäärien laskuna.

Edellä esitetystä käy ilmi, että osakeyhtiölaki mahdollistaa nykyään osakeyhtiön perustamisen erilaisia pääomarakennetta koskevin ratkaisuin. Perustettavan osakeyhtiön pääomarakenne voi perustamisvaiheessa muodostua seuraavilla tavoilla: 1) kokonaan ilman osakepääomaa, 2) vapaasti valittavan osakepääoman kanssa tai 3) ilman osakepääomaa, mutta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon tehtävän sijoituksen kanssa. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyen tutkimuksessa pyritään selvittämään, miten edellä mainitut ratkaisut eroavat toisistaan perustamisprosessin kannalta. Huomiota kiinnitetään lähinnä siihen, miten erilaiset pääomarakenteeseen liittyvät ratkaisut vaikuttavat osakeyhtiön perustamisprosessin sujuvuuteen.

Tutkielman käsittelemän aiheen kannalta mielenkiintoista olisi tietää myös se, että kuinka suuri osa uusista rekisteröitävistä osakeyhtiöistä perustetaan ilman

osakepääomaa ja toisaalta, kuinka suuri osa toimii vielä välittömästi perustamisen jälkeenkkin ilman omaa pääomaa.

Tämän tutkielman tutkimuskysymykset voidaankin siis muotoilla seuraavalla tavalla:

- 1) *onko osakeyhtiön perustaminen vähimmäispääomavaatimuksen poistumisen myötä tosiasiallisesti helpottunut ja toisaalta, millaisia ongelmia osakeyhtiön perustamisprosessissa voidaan yhä havaita?*
- 2) *miten uusien osakeyhtiöiden perustamismäärät ovat viime vuosina kehittyneet ja kuinka suuri osa uusista rekisteröitävistä osakeyhtiöistä perustetaan nykyisin ilman osakepääomaa?*

1.3. Tutkimusmetodit

Tutkielmassa on havaittu osakeyhtiölain olevan monin paikoin epäyhtenäinen. Tämä jättää osakeyhtiölakiin tiettyjen lainkohtien osalta tiettyä tulkinnanvaraa. Nämä ristiriidat vaikuttaisivat johtuvan lähtökohtaisesti vähimmäispääomavaatimuksen poistamisesta, sillä kun kyseinen lakimuutos toteutettiin, jätettiin osakeyhtiölaki muilta osin täysin ennalleen. Osakeyhtiölain sääntelyn symmetrian kannalta joitakin lainkohtia on syytä uudelleen muotoilla. Lisäksi niiden tarpeellisuutta tämän päivän toimintaympäristöön tuotuna on hyvä pohtia uudelleen.

Tutkielmassa tutkitaan voimassa olevaa oikeutta. Tarkoituksena on systematisoida lain sisältöä ennen kaikkea osakeyhtiön perustamisen osalta, joten tutkimuskysymyksiin haetaan vastauksia ensisijaisesti oikeusdogmatiikan eli lainopin avulla. Tutkielmassa on oikeusdogmatiikan ohella myös de lege ferenda -tyyppistä argumentointia, sillä siinä otetaan kantaa myös mahdollisiin tarvittaviin toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi. Muutosehdotuksia käsitellään ennen kaikkea osakkeen maksukontrollia ja oman pääoman menettämisestä johtuvaa ilmoitusvelvollisuutta käsittelevissä kappaleissa.

Lainopin perinteisinä tehtävinä on nähty oikeusnormien tulkinta ja systematisointi. Tulkinnalla tarkoitetaan sitä työtä, jossa oikeuslähteistä muodostetaan tulkintatuloksia tulkintametodien avulla.⁶ Systematisoinnilla puolestaan tarkoitetaan oikeusnormien muodostaman materiaalin järjestämistä sekä sen pohjalta yhtenäisen ja johdonmukaisen oikeusjärjestelmän rakentamista.⁷

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen pyritään löytämään vastaus tutkimalla osakeyhtiölakia osakeyhtiön perustamisprosessiin vaikuttavilta osin. Tarkoitus on avata, miten perustaminen on tapahtunut ennen ja jälkeen lakimuutoksen. Tätä kautta tehtyjä havaintoja verrataan toisiinsa ja pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen. Toista, perustamismääriin liittyvää tutkimuskysymystä, lähestytään yksinkertaisesti tulkitsemalla aiheesta saatavilla olevaa tilastotietoa. Oletuksena on, että ensimmäisen tutkimuskysymyksen ratkaisemisesta selviävillä havainnoilla on jonkin asteinen relaatio esitettävän tilastotiedon kanssa. Mikäli osakeyhtiön perustamisprosessin todetaan tässä tutkimuksessa helpottuneen olennaisesti, on mahdollista, että tämä näkyy osakeyhtiöiden perustamismäärien kasvuna.

1.4. Tutkielman rajaus ja käytetty lähdemateriaali

Tutkielman ensimmäisessä kappaleessa perehdytään lähinnä pintapuolisesti siihen, miten osakeyhtiö käytännössä toimii ja miten sitä koskeva sääntely vaikuttaa sen toimintaan. Teoriaosuudessa käsitellään yhtiöoikeudellista sääntelyä, osakeyhtiön toimintaa ja osakeyhtiön perustamisprosessia.

Osakeyhtiön toimintaa ja sitä koskevaa sääntelyä on tutkielman kappaleessa 2 käsitelty ensiksi hieman yleisemmällä tasolla. Sen jälkeen tarkempaa huomiota kiinnitetään tutkielman aiheen kannalta kriittisimpiin lainkohtiin ja yleisiin periaatteisiin. Osakeyhtiölain yksi keskeisimmistä piirteistä on periaatekeskeisyys ja yleiset periaatteet antavat ikään kuin raamit yhtiöoikeudelliselle sääntelylle. Tämän tutkielman kannalta

---

⁶ Hirvonen 2011 s. 37–38.

⁷ Hirvonen 2011 s. 25.

keskeisimmät yleiset periaatteet ovat OYL 1:2:n mukainen rajoitettu vastuu ja OYL 1:3:n mukainen pääoman pysyvyys. Muut yleiset periaatteet vaikuttavat yhtä lailla osakeyhtiön toimintaympäristöön, mutta niiden tarkempaa käsittelyä ei voida pitää tämän tutkielman aiheen kannalta tarpeellisena.

Tutkielmaa on ensinnäkin rajattu siten, että perustamisprosessiin liittyvistä perustamistoimista pyritään käymään läpi kaikki oleellinen, mutta kuitenkin niin, että tarkimmin käsitellään tämän tutkielman kannalta merkittävimpiä perustamistoimia. Esimerkiksi perustamissopimus, joka on osakeyhtiön perustamisprosessin keskeinen lähtökohta, käsitellään varsin pintapuolisesti. Tarkoituksena on, että teoriaosuus tarjoaa riittävän kuvan perustamisprosessin kulusta, mutta koska perustamissopimuksella ei tutkimuksessa käsiteltävien tutkimusongelmien kannalta ole olennaista merkitystä, jätetään sen käsittely mahdollisimman ytimekkääksi. Osakeyhtiön perustamisprosessiin kuuluvia neljää perustamistoimea käsitellään tutkielman kappaleessa 3.

Tutkielman käsittelyn ulkopuolelle on rajattu lisäksi julkisen osakeyhtiön perustamisprosessiin liittyvät tekijät. Tutkielmassa keskitytään siis ainoastaan yksityiseen osakeyhtiöön ja sen perustamiseen. Julkisen ja yksityisen osakeyhtiön perustamisprosessi eroaa toisistaan merkittävästi, sillä julkiselta osakeyhtiöltä edellytetään osakeyhtiölain mukaan 80 000 euron osakepääomaa (OYL 1:3.1), kun yksityisen osakeyhtiön voi nykyisin perustaa ilman osakkeiden merkintähintaa ja osakepääomaa.

Tutkielmassa käytetty lähdemateriaali koostuu kirjallisuuslähteistä, erilaisista aiheeseen liittyvistä tutkimushankkeista ja selvityksistä, lain esitöistä sekä Patentti- ja rekisterihallituksen tietopalvelusta hankituista tilastoista. Tutkielman teoriaosuudessa tärkeimmän lähdemateriaalin muodostaa yhtiöoikeuteen ja osakeyhtiöön liittyvä kirjallisuus. Kirjallisuuslähteistä on pyritty juontamaan selkeät teoreettiset lähtökohdat esitetyissä tutkimuskysymyksissä esiintyvien ongelmien ratkaisemiseksi.

Siltä osin, kun tutkielmassa käsitellään johdannossakin aiemmin esiin nostettuja osakeyhtiölain pykälää OYL 20:23 ja OYL 2:8, tärkeimpänä lähdemateriaalina toimii vuonna 2020 julkaistut tutkimushankkeet. Tutkimushankkeet ovat laajoja kokonaisuuksia, joten tässä tutkielmassa niistä hyödynnetään vain murto-osaa.

Valtioneuvoston kanslia nimitti keväällä 2019 Roschier Asianajotoimisto Oy:n osakeyhtiölain ajantasaisuutta tarkastelevan VN TEAS -hankkeen toteuttajaksi. Hankkeen tarkoituksena oli kartoittaa yhtiöoikeudellisen sääntelyn muutostarpeet kilpailukykykokulmasta sekä toimivuus suhteessa yhtiöiden muuttuneeseen toimintaympäristöön. Kyseistä tutkimushanketta on hyödynnetty tässä tutkielmassa lähinnä siltä osin, kun siinä on pohdittu mahdollisuuksia osakkeiden maksukontrollin keventämiseksi (OYL 2:8).⁸

Keväällä 2019 valtioneuvoston kanslian nimitti Tampereen yliopiston ja Lapin yliopiston toteuttamaan osakeyhtiön velkojiensuojan selventämistä ja suojamenettelyiden helpottamista koskevan tutkimushankkeen. Tarkoituksena oli kartoittaa osakeyhtiölain velkojiensuojasäännösten ajantasaisuutta ja muutostarpeita. Kyseisestä tutkimushanketta on käytetty tämän tutkielman lähdemateriaalina siltä osin, kun siinä otetaan kantaa osakepääoman menettämiseen liittyvään ilmoitusvelvollisuuteen (OYL 20:23).⁹

Osakeyhtiön perustamismääriä ja perustettavien osakeyhtiöiden pääomarakenteita koskevaan tutkimuskysymykseen on tutkielmassa etsitty vastauksia kaupparekisteristä löytyvien tilastojen sekä Patentti- ja rekisterihallituksen tietopalvelusta hankittujen tilastojen avulla. Nämä tilastot löytyvät tutkielman luvusta 5 ja ne on esitetty taulukkomuodossa.

Vähimmäispääomavaatimus ja sitä koskeva lakimuutos esiintyy ja sitä käsitellään useassa eri yhteydessä läpi tutkielman. Lakimuutosta käsiteltäessä lähdemateriaalina hyödynnetään muun muassa lain esitöitä ja etenkin vähimmäispääomavaatimuksen poistumisen taustalla vaikuttanutta hallituksen esitystä.¹⁰ Tässä luetellut lähteet muodostavat lähdemateriaalin keskiön, mutta näiden lisäksi tutkielmassa hyödynnetään myös useita erilaisia yksittäisiä lähteitä. Tällaisia lähteitä ovat muun muassa tutkimusaiheeseen liittyvät artikkelit, erilaiset asiantuntijalausunnat ja muut tutkimukset.

---

⁸ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 161–171.

⁹ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta 2020 s. 22–50.

¹⁰ HE 238/2018 vp.

2. Osakeyhtiö yhtiömuotona

2.1. Osakeyhtiöstä yleisesti

Yritystoiminnan aloittamista varten täytyy tehdä päätös yhtiömuodon valinnasta. Oleellista on ymmärtää, miten yhtiömuoto vaikuttaa yrityksen toimintaan. Yritystoimintaa voidaan harjoittaa omissa nimissä ja henkilökohtaisella vastuulla ilman erityistä yhtiömuotoa toimimalla esimerkiksi ammatinharjoittajana tai toiminimenä¹¹. Toisaalta yritystoimintaa voidaan harjoittaa avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön kautta. Näitä yhtiömuotoja kutsutaan yhteisesti henkilöyhtiöiksi. Henkilöyhtiöt sopivat yhtiömuodoiksi etenkin sellaisiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jotka eivät vaadi suuria pääomia eikä laajoja omistajajoukkoja, vaan joiden vahvuudet keskittyvät ennen kaikkea yhtiömiehiin ja heidän henkilökohtaiseen osaamiseensa¹². Avoimen yhtiön yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies vastaa yhtiön veloista ja vastuista kaikella henkilökohtaisella omaisuudellaan kuin omasta velastaan.

Tässä tutkimuksessa keskitytään kuitenkin ainoastaan osakeyhtiöön ja siihen liittyvään sääntelyyn. Yhtiöiden lukumäärässä mitattuna kyseessä on Suomen suosituin yhtiömuoto.¹³ Osakeyhtiöitä on luonnollisesti eri kokoisia ja niiden harjoittama liiketoiminta ja omistusrakenne vaihtelevat. Toisin kuin henkilöyhtiöissä, osakeyhtiössä eli niin sanotussa pääomayhtiössä osakkeenomistaja ei ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön velvoitteista. Tämä on yksi osakeyhtiölakiinkin kirjatuista yleisistä periaatteista. Kyseessä on niin sanottu osakkeenomistajan rajoitettu vastuu (OYL 1:2).

Osakeyhtiön toiminnasta säädetään laajemmin osakeyhtiölaissa (OYL 624/2006). Yritysten toimintaympäristössä tapahtuvan nopean muutostahdin takia voimassa olevaa osakeyhtiölakia on muutettu jo useita kertoja.¹⁴

---

¹¹ Mähönen – Villa 2019 s. 14.

¹² Villa 2018 s. 63.

¹³ PRH:n 4.1.2021 keräämän datan mukaan Suomessa toimii yhteensä 261 316 osakeyhtiötä, joka vastaa n. 42 % kaikista yrityksistä.

¹⁴ Villa 2018 s. 34–35.

Voimassa olevan osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön perustajaosakkaat saavat sopia varsin vapaasti esimerkiksi yhtiön toimialasta, yhtiöön sijoitettavasta omasta pääomasta sekä yhtiössä noudatettavista säännöistä (OYL 1:9). Osakeyhtiölaki sisältää kuitenkin myös pakottavia säännöksiä. Tällaisia ovat muun muassa sellaiset säännökset, jotka tekevät osakeyhtiöstä osakeyhtiön, antavat sille muodon ja jotka suojaavat yhtiön velkojia.¹⁵ Se, onko osakeyhtiölain säännökset pakottavia vai tahdonvaltaisia, ilmenee säännöksen sanamuodosta tai on tulkittavissa säännöksen tarkoituksen perusteella.¹⁶

Tahdonvaltaisen sääntelyn nojalla asioista voidaan osakkaiden kesken sopia kirjoitetusta laista poikkeavalla tavalla. Osakkeenomistajien sopimusvapautta on kuitenkin tältä osin rajoitettu velkojiensuojan lisäksi myös vähemmistöosakkaiden suojaamiseksi¹⁷. Lain mukaan yhtiöjärjestykseen ei voida ottaa määräystä, joka on osakeyhtiölain tai muun lain pakottavan säännöksen taikka hyvän tavan vastainen (OYL 1:9).

Kuten mainittu, osakkeenomistajat saavat vapaasti sopia yhtiöön sijoitettavasta omasta pääomasta. Tutkielman johdannosta käy ilmi, että osakeyhtiölaissa on aikaisemmin säädetty yksityistä osakeyhtiötä koskevasta 2 500 euron vähimmäispääomavaatimuksesta. Yksityinen osakeyhtiö on ollut kuitenkin 1.7.2019 alkaen mahdollista perustaa ilman osakepääomaa, kun pakollisesta osakepääomasta luovuttiin voimaan tulleella lailla (184/2019). Kyseessä ei varsinaisesti ole mikään merkittävä yhtiöoikeudellinen mullistus, mutta sen voidaan tietyllä tapaa havaita vaikuttavan yhtiöoikeudellisen sääntelykentän kokonaisuuteen. Tässä tutkimuksessa perehdytään ennen kaikkea osakeyhtiön perustamisprosessiin ja siihen, miten kyseinen lakimuutos vaikuttaa perustamisprosessin sujuvuuteen.

---

¹⁵ Mähönen – Villa 2019 s. 216.

¹⁶ Sillanpää – Vahtera – Koski 2000 luku 4.

¹⁷ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s. 56.

2.2. Osakeyhtiölain yleiset periaatteet

2.2.1. Keskeiset periaatteet

Osakeyhtiölain yksi keskeisimmistä piirteistä on periaatekeskeisyys. Osakeyhtiölain 1 luvussa on lueteltu yleiset periaatteet, joihin voidaan vedota sellaisissa tilanteissa, jossa osakeyhtiölain sääntely ei tarjoa suoraa vastausta ratkaistavaan ongelmaan.¹⁸ Käytännössä nämä periaatteet ovat olleet tunnistettavissa yhtiöoikeudellisesta sääntelystä jo vuoden 1978 osakeyhtiölain aikana, mutta vuoden 2006 osakeyhtiölain uudistuksen yhteydessä ne otettiin ensimmäistä kertaa osaksi kirjoitettua lakia.¹⁹

Osakeyhtiölain yleiset periaatteet ovat oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu (OYL 1:2), pääoma ja sen pysyvyys (OYL 1:3), osakkeen luovutettavuus (OYL 1:4), toiminnan tarkoitus (OYL 1:5), enemmistöperiaate (OYL 1:6), yhdenvertaisuus (OYL 1:7), johdon tehtävä (OYL 1:8) ja tahdonvaltaisuus (OYL1:9). Tämän tutkielman aiheen kannalta yleisistä periaatteista kiinnostavia ovat ennen kaikkea osakkeen omistajan rajoitettu vastuu sekä pääoma ja sen pysyvyys. Näitä periaatteita avataan hieman tarkemmin seuraavissa alaluvuissa, sillä siihen liittyvien piirteiden tunnistaminen on tutkittavan aiheen kannalta oleellista.

2.2.2. Rajoitettu vastuu

Osakeyhtiö on siis pääomayhtiö, joka toimii osakkeenomistajan rajoitetulla vastuulla. Kuten mainittu, rajoitettu vastuu on yksi osakeyhtiölakiin kirjatusta yleisistä periaatteista ja tarkoittaa käytännössä sitä, että osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista (OYL 1:2.2). Osakkeenomistajan taloudellinen riski rajoittuu siis ainoastaan sijoitetun pääomapanoksen menettämiseen.

---

¹⁸ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s. 18.

¹⁹ Villa 2018 s. 40.

Aiemmin voimassa olleen osakeyhtiölain (OYL 734/1978) esitöissä osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus on nähty eräänlaisena vastinparina osakkeenomistajan rajoitetulle vastuulle. Lain esitöiden mukaan ”- - liiketoiminnan harjoittamista varten [ei] tule saada perustaa yrityksiä, joilla ei ole todellisia varoja, jolleivät yrityksen osakkaat ole sen sitoumuksista henkilökohtaisessa vastuussa.”²⁰ Tällä tarkoitetaan sitä, että mikäli osakkeenomistajalle sallitaan edellä kuvattu periaate rajoitetusta vastuusta, tulee lain esitöiden mukaan osakeyhtiöltä vaatia tiettyä vähimmäispääomaa. Tämä voidaan tulkita myös siten, että ilman vähimmäispääomavaatimusta rajavastuu-yhtiö voisi teoriassa harjoittaa liiketoimintaa hyvin pitkälti velkojien riskillä, sillä osakkeenomistajalla ei välttämättä olisi juurikaan yhtiöön sijoitettua pääomaa, eikä siten myöskään merkittävää henkilökohtaista riskiä.

Osakkeenomistajan rajoitetulla vastuulla voidaan kuitenkin katsoa olevan edellä esitettyä tehtävää tärkeämpi yhtiöoikeudellinen merkitys. Kun osakkeenomistaja ei ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön sitoumuksista, voi hän sijoittaa varojaan yhtiöön maltillisella riskillä. Osakkeenomistajalla ei myöskään ole tarvetta valvoa muiden osakkaiden taloudellista asemaa, sillä hän voi luottaa siihen, että myös muut osakkaat ovat vastuussa ainoastaan sijoittamastaan pääomasta (vrt. henkilöyhtiö). Toisaalta rajoitetun vastuun ansiosta yhtiön omistus ja johto voidaan eriyttää, sillä osakkeenomistajan tarve valvoa myös yhtiön johtoa laskee.²¹ Näin ollen osakeyhtiön rajoitettu vastuu mahdollistaa ennen kaikkea osakeyhtiön tehokkaan toimivuuden.

2.2.3. Pääoman pysyvyys

Osakeyhtiölain 1:3:ssa säädetään kirjallisesti osakeyhtiön pääomasta ja sen pysyvyydestä. Käytännössä kyseisen pykälän sisältö koskien pääoman pysyvyyttä rajoittuu mainintaan siitä, että yhtiön varoja voidaan jakaa vain siten, kuin osakeyhtiölaissa säädetään. Osakeyhtiölaissa määritetyillä laillisilla varojenjakotavoilla

---

²⁰ HE 27/1977 s. 18.

²¹ Villa 2018 s. 204.

on kuitenkin yhtiöoikeudellisen kokonaissääntelyn ja osakeyhtiön ympärille muodostuneen toimintaympäristön kannalta valtava merkitys.

Pääoman pysyvyyden periaatetta ja sitä ilmentävää osakeyhtiölain sääntelyä voidaan pitää eräänlaisena vastineena osakkeenomistajan rajoitetulle vastuulle. Sikäli, kun osakkeenomistaja ei ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista, tulee tämän hyväksyä se, ettei osakeyhtiön varoja voida jakaa muutoin kuin osakeyhtiössä säädetyllä tavalla. Toisaalta pääoman pysyvyyttä voidaan perustella maksunsaantijärjestyksellä sekä osakkeenomistajan ja velkojan välisellä riskinjaolla. Osakkeenomistaja toimii rajoitetulla vastuulla ja hänen riskinsä on viimesijainen, mutta toisaalta hän on oikeutettu saamaan kaiken sen mikä jää jäljelle, kun muiden vaateiden haltijoiden kuten esimerkiksi velkojien saamiset ovat täysimääräisesti suoritettu.²²

Pääoman pysyvyydellä rajoitetaan siis lähinnä sitä, miten ja missä määrin osakeyhtiöstä voidaan jakaa varoja. Yhtiön varoja ei voida vapaasti jakaa osakkeenomistajille tai muille sidosryhmille. Sääntelyn tarkoituksena on luonnollisesti tarjota suojaa yhtiön velkojille sekä vahvistaa osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta.²³ Pääoman pysyvyyttä koskevan sääntelyn keskeinen kysymys liittyykin siihen, miten vahva vähimmäissuoja osakeyhtiölain pitäisi tuottaa ja minkä luonteinen tämän suojan tulisi olla. Pääoman pysyvyyden osalta voidaan pohtia sitä, että pitäisikö sääntelyn keskittyä mahdollisimman suureen vähimmäispääomaan ja yhtiöön viimesijaisella riskillä sijoitetun pääoman pysyvyyteen vai tulisiko sääntelyn mahdollistaa yhtiön riskiin suhteutettu joustava pääomarakenne, jossa vähimmäispääoman määrällä ei olisi velkojiensuojan kannalta keskeistä merkitystä, vaan suojaamisessa keskityttäisiin yhtiön maksukyvyyn takaamiseen.²⁴

Vähimmäispääomavaatimuksesta luopuminen osoittaa, että Suomessa tätä ongelmaa on lähestytty antaen enemmän painoarvoa yhtiön maksukyvyyn varmistamiselle. Osakeyhtiölain sääntely mahdollistaa siis tällä hetkellä joustavan pääomarakenteen, joka suhteutetaan yhtiön liiketoimintaan ja sen riskiin.

---

²² Mähönen – Villa 2015 s. 304.

²³ Sillanpää – Vahtera – Koski luku 9.

²⁴ Mähönen – Villa 2015 s. 305.

2.3. Vähimmäispääomavaatimusta koskeva lakimuutos

Voimassa olevaa osakeyhtiölakia on muutettu sen voimaan astumisen jälkeen useita kertoja. Viimeisin muutos toteutettiin 1.7.2019 kun yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksesta luovuttiin. Vähimmäispääomavaatimus on ollut osa yhtiöoikeudellista sääntelyä jo pitkään, mutta sen tarpeellisuutta on kyseenalaistettu jo jonkin aikaa.

Vähimmäispääomavaatimus on Suomessa saatettu voimaan vuoden 1978 lakiuudistuksen myötä. Tuolloin vaatimukseksi asetettiin 15 000 markan osakepääoma koskien uusia perustettavia osakeyhtiöitä. Määrä vastasi suunnilleen nykyistä 2 500 euron vaatimusta. Vuonna 1997 osakeyhtiölakiin tehtiin laaja osittaisuudistus, jonka seurauksena vähimmäispääomavaatimus yksityisten osakeyhtiöiden osalta korotettiin 50 000 markkaan, joka vastasi silloisella valuuttakertoimella noin 8 400 euroa. Euron tullessa Suomen valuutaksi, asetettiin pääomavaatimus 8000 euron suuruiseksi.²⁵ Vuonna 2006, nykyisen osakeyhtiölain tullessa voimaan, vähimmäispääomavaatimus alennettiin 2 500 euroon. Kuten mainittu, nimellisarvoltaan se vastaa alun perin vuonna 1978 säädettyä 15 000 markan vaatimusta.

Vähimmäispääomavaatimusta on vuosien saatossa muutettu useaan otteeseen. Jo vuonna 2000 keskusteluun nousi vähimmäispääomavaatimuksesta luopuminen, kun osakeyhtiölain muutostarpeesta laadittiin kokonaisarvio²⁶. Kyseisessä asiantuntijamuistiossa ehdotettiin selvitetävän säännöksen tosiasiallinen merkitys ja toisaalta millaisia ovat sen vaikutukset yritystoiminnan käynnistämisen ja harjoittamisen kannalta. Muistiossa arvioitiin vähimmäispääomavaatimuksen hankaloittavan yritystoiminnan aloittamista ja harjoittamista osakeyhtiömuodossa.²⁷

Toisaalta muistiossa korostettiin, että mikäli vaatimuksesta luovuttaisiin, tulisi osakkeenomistajien ja johdon vastuuta puolestaan lisätä. Näin ollen muistion lopullinen arvio oli, että vähimmäispääomavaatimusta ei tulisi yksityisiltä osakeyhtiöiltä poistaa,

---

²⁵ HE 238/2018 vp s.3–4.

²⁶ Oikeusministeriö 2000.

²⁷ Oikeusministeriö 2000 s. 44.

vaan yrityksen perustamista tulisi helpottaa kehittämällä muita yhtiömuotoja koskevia säännöksiä.²⁸ Arviomuistion alkuperäinen ehdotus vähimmäispääomavaatimuksen merkityksen arvioimiseksi jäi lopulta varsin vähäiseksi. Asiaa käsitellyt osakeyhtiölakityöryhmä ilmoitti mietinnössään, ettei katso tarpeelliseksi pohtia vähimmäispääomaan liittyviä kysymyksiä tarkemmin, mutta myöntää sen merkityksen velkojiensuojan kannalta vähäiseksi.²⁹

Vuonna 1978 osakeyhtiölain uudistuessa, vähimmäispääomavaatimuksen asettamiselle nähtiin useita perusteltavia syitä. Lain esitöistä voidaan havaita, että keskeisenä perusteena esitettiin ensinnäkin sen asema osakeyhtiön rajoitetun vastuun kääntöpuolena. Toisaalta sitä perusteltiin pohjoismaisen osakeyhtiölainsäädännön yhtenäistämällä ja kolmantena keskeisenä syynä nähtiin väärinkäytösten ehkäiseminen. Osakepääoman vähimmäismäärän asettamisen nähtiin muun muassa vähentävän katteettomien pöytälaatikkoyritysten perustamista.³⁰ Osakeyhtiöiden toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten myötä lain esitöissä esitettyjen perusteluiden voidaan kuitenkin katsoa vanhentuneen. Näihin seikkoihin on otettu kattavasti kantaa hallituksen esityksessä, jossa ehdotettiin vähimmäispääomavaatimuksen poistamista (HE 238/2018).

Hallituksen esityksessä (HE 238/2018) esitetyt argumentit osoittavat selvästi, että vähimmäispääomavaatimuksella ei ole merkitystä osakeyhtiön velkojiensuojan kannalta. Asiasta saavutettiin yksimielisyys myös osakeyhtiölain muutostarvetta kommentoineiden asiantuntijoiden keskuudessa.³¹ Hallituksen esityksen taustalla vaikuttaneessa lausuntoyhteenvedossa nostettiin esiin myös muita osakeyhtiölain säännöksiä, joiden muuttaminen yhtäaikaaisesti vähimmäispääomavaatimuksen kanssa olisi monen lausunnonantajan mielestä koettu tarpeellisiksi. Tällaisia säännöksiä ovat esimerkiksi OYL 2:8:n mukaiset osakkeiden maksua koskevat liitetietovaatimukset. Kevennettyä dokumentaatiovaatimusta kannatti yhteensä 15 lausunnonantajaa ja sitä

---

²⁸ Oikeusministeriö 2000 s.58.

²⁹ Oikeusministeriö 2003 s. 39.

³⁰ HE 27/1977 s.18.

³¹ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 48/2016 s. 16–18.

vastusti yhteensä 6 lausunnonantajaa. Neljä lausunnonantajaa ei ottanut kantaa ja kuudella lausunnonantajalla oli esittää oma ehdotus.³²

Toinen lausuntoyhteenvedossa käsitelty säännös oli OYL 20:23:n mukainen osakepääoman menettämistä koskeva rekisteri-ilmoitusvelvollisuus. Ehdotuksen mukaan ilmoitusvelvollisuudesta olisi haluttu luopua kokonaan. Vaikka osakepääoman menettämisestä johtuvaa ilmoitusvelvollisuutta voidaan pitää yhtenä keskeisenä velkojiensuojaa parantavana säännöksenä, sai siitä luopuminen kannatusta taakseen peräti 11 lausunnonantajalta. 17 lausunnonantajaa kuitenkin vastusti tätä muutosta.³³ Tutkimuksen myöhemmässä vaiheessa käy ilmi, että OYL 20:23:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ei nykyisessä muodossaan ole täysin toimiva säännös ottaen huomioon muut osakeyhtiölaissa tapahtuneet sääntelymuutokset. Säännös vaatiikin osakseen tiettyjä muutoksia, mutta sen poistamisen osakeyhtiölaista kokonaan voidaan lähtökohtaisesti katsoa heikentävän velkojiensuojaa.

Vaikka näiden pykälien muutostarvetta käsiteltiin hallituksen esityksessä ja sen taustalla vaikuttaneessa lausuntoyhteenvedossa, jäivät OYL 20:23 ja OYL 2:8:n voimaan sellaisenaan. Tässä tutkimuksessa pohditaan myöhemmin, minkälaisia haasteita näiden lainkohtien tulkintaan liittyy nykyisessä sääntely-ympäristössään.

Joka tapauksessa hallituksen esityksen mukaan toteutetun lakimuutoksen tavoitteena oli helpottaa ammatinharjoittamista ilman henkilökohtaista vastuuta.³⁴ Seuraavissa luvuissa tutkitaan, miten osakeyhtiön perustaminen on lakimuutoksen jälkeen käytännössä muuttunut, mutta ennen sitä perehdytään kuitenkin osakeyhtiölaissa määrättyihin osakeyhtiön perustamistoimiin. Tutkielman johtopäätöksissä pyritään vastaamaan lopulta myös siihen, voisiko osakeyhtiön perustamisprosessista tehdä vielä sujuvampaa.

---

³² Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018 s. 22.

³³ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018 s. 28–29.

³⁴ HE 238/2018 vp s. 1.

3. Osakeyhtiön perustamistoimet

3.1. Perustamisprosessi

Osakeyhtiölain lähtökohta yrityksen perustamiseksi on se, että yhtiön osakkeenomistajiksi aikovat osapuolet ovat ennalta tiedossa ja että heidän tahtonsa yhtiön perustamiseksi ovat yhtenevät. Osakeyhtiön perustamista koskevan sääntelyn voidaan katsoa keventyneen, kun vertailukohtana pidetään vuoden 1978 lain mukaista sääntelyä. Samanaikaisesti osakeyhtiön perustaminen on muuttunut yhä enenevässä määrin sopimuksenomaiseksi prosessiksi.³⁵

Näin ollen osakeyhtiön perustamisprosessia voidaan tarkastella niin sanotun sopimuskeskeisen näkökulman kautta. Tällaisesta sopimuskeskeisestä näkökulmasta asiaa tarkastellen osakkeenomistajien välinen perustamissopimus, yhtiöjärjestys ja osakeyhtiölaki voidaan nähdä eräänlaisena vakio- tai mallisopimuksena. Nämä sopimukset ja säännökset toimivat perustettavaa yhtiötä koskevana laaja-alaisena perussopimuksena, joka antaa osakkaiden yhteisesti harjoittamalle liiketoiminnalle oikeudellisen muodon ja sisällön.³⁶

Osakeyhtiön perustamisprosessi muodostuu osakeyhtiölain mukaan kaikkiaan neljästä perustamistoimesta. Nämä perustamistoimet ovat perustamissopimuksen laatiminen ja allekirjoittaminen, osakkeiden merkitseminen, osakkeiden mahdollinen maksaminen ja yhtiön rekisteröiminen. Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiö syntyy siinä vaiheessa, kun yhtiö on lain edellyttämällä tavalla rekisteröity kaupparekisteriin (OYL 2:9).³⁷

Osakeyhtiön perustamisprosessin neljää perustamistointia käsitellään seuraavaksi omissa alaluvuissaan. Tutkielman kannalta merkittävimpiä perustamistoimia käsitellään

---

³⁵ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s.57.

³⁶ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s.55.

³⁷ Mähönen – Villa 2018 s. 18.

tässä hieman tarkemmin, mutta kokonaisuuden hahmottamiseksi kaikki perustamistoimet esitellään kuitenkin jollain tasolla.

3.2. Perustamissopimus

Perustamissopimus on osakeyhtiön perustamisprosessin keskeinen lähtökohta. OYL 2:1.1:n mukaan yhtiön perustamiseksi tulee laatia kirjallinen perustamissopimus ja sen tulee luonnollisesti olla kaikkien osakkeenomistajien allekirjoittama. Allekirjoittamisesta alkaa yhtiön johdon jäsenten sekä tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät (OYL 2:1.3). OYL 2:2.1:n mukaan perustamissopimuksessa tulee mainita sopimuksen päivämäärä, kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet, osakkeiden merkintähinta, osakkeiden maksuaika sekä yhtiön hallituksen jäsenet. Perustamissopimuksessa on edellä mainittujen lisäksi tarvittaessa mainittava yhtiön toimitusjohtaja, hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastaja (OYL 2:2:3)

Osakeyhtiölaissa ei säädetä osakkeenomistajien ja osakkeiden vähimmäislukumäärästä. Käytännössä siis yksi henkilö voi yksin merkitä kaikki yhtiön osakkeet. Tällöin puhutaan niin sanotusta yhdenyhtiöstä. Osakeyhtiön osakkeenomistajana voi toimia sekä luonnollinen henkilö että oikeushenkilö.³⁸

Yhtiön perustamista koskevasta sääntelystä voidaan todeta, että osakeyhtiö perustuu osakkaiden väliseen sopimukseen, jonka sisältövaatimukset määräytyvät osakeyhtiölain perusteella. Perustamissopimuksella pyritään varmistumaan siitä, että osakkeenomistajat tulevat sopineeksi yhtiön perustamisen kannalta oleellisista määräyksistä ja ehdoista, kuten osakkeiden merkitsemisestä ja johdon sekä mahdollisten tilintarkastajien valinnasta.³⁹

OYL 2:1.1:n mukaan perustamissopimus on siis määrämuotoinen kirjallinen asiakirja, joka kaikkien yhtiön perustajaosakkaiden tulee allekirjoittaa. Kirjallisen muodon

---

³⁸ Kyläkallio ym. 2020 s. 69.

³⁹ Mähönen – Villa 2019 s. 24.

vaatimus tarkoittaa, ettei osakeyhtiötä voida perustaa avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön tavoin suullisella tai hiljaisella eli niin sanotulla konkluenttisella sopimuksella. Kirjallinen muoto on välttämätön myös osakeyhtiön rekisteröimiseksi. Mikäli näitä muotovaatimuksia tai perustamissopimuksen sisältöön liittyviä muita osakeyhtiölaissa määrättyjä pakottavia säännöksiä ei noudateta, osakeyhtiön rekisteröityminen estyy.⁴⁰

Perustamissopimukseen ja yhtiön osakkeita merkitsevien henkilöiden välisiin suhteisiin ennen yhtiön rekisteröintiä sovelletaan yleistä sopimusoikeudellista sääntelyä. Mikäli perustamissopimuksen osapuoli ei esimerkiksi allekirjoita perustamissopimusta, tilanne voidaan ratkaista sopimuksen syntymistä koskevia sääntöjä soveltaen.⁴¹

3.3. Osakkeiden merkitseminen

Yksi olennainen osa osakeyhtiön perustamisprosessia on osakkeiden merkintä ja niiden maksaminen. Osaketta voidaan kuvailla osakeyhtiön rahoituksen perusvälineeksi. Kyse on perustettavan osakeyhtiön oman pääoman ehtoisesta rahoituksesta. Perustajaosakkaat sijoittavat yhtiöön pääomaa yleensä ennalta määrittämättömäksi ajaksi osakeyhtiölain säännösten ja perustamissopimuksessa sekä yhtiöjärjestyksessä määrättyjen ehtojen puitteissa.⁴²

Perustamissopimuksessa tulee siis määrätä siitä, kuinka monta osaketta osakkeenomistajat merkitsevät. Osakkeiden merkintä tapahtuu, kun perustamissopimus tulee allekirjoitetuksi. Perustamissopimuksen allekirjoituksella osakas siis merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän yhtiön osakkeita.⁴³ Osakkeiden merkintä ei ole merkitsijän peruutettavissa sen hetken jälkeen, kun kaikki osakkeet on tullut merkityksi ja kaikki osakkeita merkinneet ovat allekirjoittaneet perustamiskirjan (OYL 2:1.2).

---

⁴⁰ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s.35–36.

⁴¹ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s. 36.

⁴² Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s. 48.

⁴³ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s.67.

Osakkeiden lukumäärällä ei välttämättä ole perustamisvaiheessa perinteisesti nähty olevan juurikaan merkitystä. Yhtiön tulevaisuutta silmällä pitäen osakkeiden lukumäärää voi kuitenkin pohtia siltä kannalta, että yhtiössä saattaa tulevaisuudessa olla mahdollisesti useampia osakkeenomistajia. Osakkeita kannattaa siis merkitä jo perustamisvaiheessa sellainen määrä, joka on helpoiten jaettavissa osakkaiden kesken. Näin uuden henkilön tullessa osakkeenomistajaksi yhtiön ei tarvitse välttämättä toteuttaa osakeantia. Mikäli kahden osakkaan yhtiössä molemmille osakkaille jaetaan perustamisvaiheessa yksi osake, tuottaa heti mahdollisen kolmannen osakkaan mukaan tuleminen lisävaivaa. Esimerkiksi 120 osaketta voidaan jakaa helposti osakkaiden kesken, oli osakkaita sitten yksi tai useampi. Merkittävien osakkeiden määrä on osakkaiden vapaasti sovittavissa, kunhan osakkeita merkitään vähintään yksi kappale⁴⁴.

3.4. Osakkeiden maksaminen

Osakkeita merkittävän määrän lisäksi sopimuksessa on mainittava osakkeesta yhtiölle maksettava hinta sekä merkintämaksun maksuaika. Allekirjoittamalla perustamissopimuksen osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän yhtiön osakkeita. Kuten tutkielmasta jo aiemmin käy ilmi, on osakkeesta maksettavan määrän määrittäminen osakkaiden vapaasti sovittavissa. Osakeyhtiölaissa määritetyn pääoman pysyvyyttä koskevan yleisen periaatteen mukaan vähimmäispääomavaatimuksen koskiessa enää ainoastaan julkista osakeyhtiötä, voi yksityisen osakeyhtiön osakkaat sopia osakkeesta maksettavan määrän olevan 0 euroa tai mikä tahansa muu määrä.

Edellä esitettyyn poikkeuksen muodostaa nimellisarvoinen pääomajärjestelmä. Yhtiö voi edelleen voimassa olevan osakeyhtiölain mukaan niin halutessaan määrätä nimellisarvoisesta pääomajärjestelmästä yhtiöjärjestyksessä. Osakeyhtiölain mukaan osakkeen nimellisarvolla tarkoitetaan juuri osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä osakkeen nimellisarvoksi määrättyä rahamäärää (OYL 3:5.2). Mikäli yhtiön osakkeille on määrätty

---

⁴⁴ Mähönen – Villa 2019 s. 53.

nimellisarvo, on yhtiön perustamisvaiheessa osakepääomaan merkittävä jokaisen osakkeen osalta vähintään nimellisarvoa vastaava määrä. Tämä on periaatteessa myös alin mahdollinen määrä, joka nimellisarvoisesta osakkeesta yhtiölle maksettavasta määrästä tulee kirjata taseessa osakepääomaan. Tämä pätee niin yhtiön perustamiseen kuin osakeannissa annettaviin uusiin osakkeisiin.⁴⁵ Mikäli osakkeilla on nimellisarvo ja osakkeet on merkitty ylikurssiin eli jos osakkeesta maksettava hinta ylittää osakkeen nimellisarvon, on myös ylittävä määrä oltava kokonaan maksettuna. Ylikurssi merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon ja sitä ei ilmoiteta tai merkitä kaupparekisteriin. Ylikurssin maksamisen on kuitenkin käytävä ilmi yhtiön hallituksen jäsenten ja mahdollisen valitun toimitusjohtajan vakuutuksesta.⁴⁶

Osakeyhtiölain pääomajärjestelmä perustuu kuitenkin lähtökohtaisesti nimellisarvottoman järjestelmän varaan. Nimellisarvoton pääomajärjestelmä katkaisee osakkeen ja osakepääoman välisen yhteyden. Tätä korostaa osaltaan myös vähimmäispääomavaatimuksesta luopuminen.⁴⁷ Pääomattoman osakeyhtiön voi siis perustaa ainoastaan, mikäli osakkeella ei ole nimellisarvoa.

Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiössä ei tarvitse enää olla osakepääomaa. Mikäli sellainen kuitenkin halutaan yhtiössä olevan, ei sille ole asetettu vähimmäismäärää. Toisaalta osakeyhtiö voidaan perustaa ilman osakepääomaa, mutta sen pääomittaminen voidaan toteuttaa tekemällä esimerkiksi vastikkeeton sijoitus yhtiön sijoitetun vapaan omanpääoman rahastoon.

Osake maksetaan osakeyhtiölain mukaan lähtökohtaisesti rahamaksuna. Rahassa maksettava merkintähinta suoritetaan Suomessa olevalle talletustilille tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille tai vastaavalle ulkomailla olevalle tilille (OYL 2:5). OYL 2:5:stä seuraa se, että osakkeiden merkintämaksua ei voida suorittaa käteisrahana yhtiölle. Vaatimus siitä, että merkintämaksu suoritetaan yhtiön tilille helpottaa merkintämaksun todentamista ja näin ollen vahvistaa luottamusta siihen, että merkintämaksu on tosiasiallisesti

---

⁴⁵ Mähönen – Villa 2020 s. 149.

⁴⁶ Kyläkallio ym. 2020 s. 101.

⁴⁷ Mähönen – Villa 2020 s. 5.

suoritettu.⁴⁸ Mikäli yhtiö perustetaan ilman osakepääomaa, ilmoitetaan perustamisilmoituksessa, että merkittävistä osakkeista ei suoriteta yhtiölle merkintämaksua. Osakkeen maksamista koskevat säännökset eivät luonnollisesti koske ilman pääomaa perustettavaa osakeyhtiötä.

Osake voidaan osakeyhtiölain 2:6:n mukaan maksaa rahamaksun sijasta kokonaan tai osittain muulla omaisuudella eli apportilla. Apporttimaksuun ei osakeyhtiölain mukaan kelpuuteta sitoumusta työn tai palvelun suorittamiseen. Apporttina voidaan käyttää ainoastaan sellaista omaisuutta, jolla voidaan katsoa olevan yhtiölle taloudellista arvoa. Lisäksi osakeyhtiölain mukaan omaisuudella tulee luovutushetkellä olla vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo. Merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella tulee määrätä erikseen perustamissopimuksessa (OYL 2:6).

Apporttiomaisuutta tulee arvioida sen vastaanottavan yhtiön näkökulmasta. Apportin arvo saa olla suurempi kuin osakkeiden merkintämaksu, mutta ei kuitenkaan sitä pienempi. Mikäli apportin arvo on alle merkintämaksun määrän, tulee merkitsijän suorittaa loput merkinnästä rahamaksuna. Apporttiehto voidaan laatia osapuolta oikeuttavaksi tai velvoittavaksi ja siten, että merkintämaksu on maksettava kokonaan tai osittain apporttiomaisuudella. Jotta vältytään sopimuksen sisältöön liittyvältä epäselvyydeltä, on ehdoissa syytä olla maininta, ketä tai keitä perustamissopimuksen osapuolia kyseinen ehto koskee. Muussa tapauksessa apporttiehto voidaan tulkita siten, että se on ulotettu koskemaan kaikkia perustamissopimuksen osapuolia. Näin tulkittuna kaikilla osapuolilla olisi käytännössä oikeus suorittaa osakemerkinnän maksu apporttiomaisuudella.⁴⁹

Perustamissopimuksessa on oltava apporttiselvitys. Apporttiselvityksessä tulee yksilöidä apporttiomaisuus ja sillä suoritettava osakkeen merkintämaksu. Lisäksi siinä tulee selvittää apportin arvostamiseen liittyvät seikat ja arvostamisessa käytetyt menetelmät (OYL 2:6.2). Apporttiselvityksen on tarkoitus varmistaa, että apporttiomaisuuden arvo tulee määritetyksi oikein. Se on tarpeellinen myös siksi, että tilintarkastaja voisi ottaa kantaa apportin arvostamiseen ja siinä noudatettuihin arvostusmenetelmiin. Mikäli

---

⁴⁸ Villa 2018 s. 220.

⁴⁹ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2007 s. 59–60.

osake on maksettu apportiomaisuudella, tulee rekisteri-ilmoitukseen liittää aina tilintarkastuslaissa tarkoitetun tilintarkastajan lausunto.⁵⁰ Lausunnossa otetaan kantaa siihen, että onko omaisuudella yhtiölle vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo (OYL 2:8.4).

Nykyisen lainsäädännön puitteissa osakkeiden maksamiseen liittyen huomion arvoista on siis ainakin se, että OYL 2:4 olettamasaännöksen mukaan osakkeen merkintämaksu kirjataan edelleen lähtökohtaisesti yhtiön osakepääoman eräksi. Osakeyhtiölain 2:4:n mukaa osakkeista maksettava summa voidaan osittain kirjata yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman eräksi ja siitä tulee tästä olla määräys joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen jälkeen yhtiöön osakkeen merkintämaksuna sijoitettu pääoma voidaan kuitenkin merkitä kokonaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Tällöin osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo on nolla euroa. Kirjanpidollisella vasta-arvolla tarkoitetaan osakeyhtiölain mukaan osakkeesta yhtiötä perustettaessa tai uusia osakkeita annettaessa osakepääomaan merkittävää määrää (OYL 3:5.1).⁵¹

3.5. Yhtiön rekisteröinti

Osakeyhtiön perusilmoituksen rekisteröinnillä on niin sanottu oikeutta luova vaikutus (OYL 2:9). Näin ollen osakeyhtiö syntyy juridisena henkilönä vasta kun se on rekisteröity, eikä se ennen tätä voi hankkia nimiinsä oikeuksia tai tehdä erilaisia sitoumuksia.⁵² Siten viimeinen vaadittava toimenpide osakeyhtiön perustamiseksi on yhtiön ilmoittaminen rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallituksen (myöh. PRH) ylläpitämään kaupparekisteriin. Osakeyhtiölaissa puhutaan rekisteriviranomaisesta ja rekisteristä. Näillä tarkoitetaan nimenomaan PRH:ta ja sen ylläpitämää kaupparekisteriä. Osakeyhtiön PRH:lle tekemää ensimmäistä ilmoitusta nimitetään perusilmoitukseksi.⁵³

---

⁵⁰ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2007 s. 62.

⁵¹ Verohallinnon ohje 2021 luku 2.2.3.1.

⁵² Sillanpää – Vahtera – Koski 2000 luku 4.

⁵³ Mähönen – Villa 2019 s 87–88.

OYL 2:8.1:n mukaan yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluttua perustamissopimuksen allekirjoittamisesta. Muussa tapauksessa yhtiön perustaminen raukeaa.

Osakeyhtiölain 2:8.3:n mukaan yhtiö voidaan rekisteröidä, kun PRH:lle on toimitettu 1) yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä; ja 2) yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu; jos yhtiössä ei osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen mukaan ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa, osakkeiden maksamisesta on annettava muu selvitys.

Tilintarkastajan lausunnolla tai muun selvityksen toimittamisella on tarkoitus varmistua siitä, että suoritus on varmasti tullut yhtiölle. Yhtiön rekisteröintiä koskeva osakeyhtiölain sääntely edellyttää, että todistuksessa lausutaan niin osakepääomaa kuin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon tehtävän merkinnän maksamisesta.⁵⁴ Toisaalta laissa ei mainita todistuksen toimittamisesta mitään tilanteessa, jossa osakkeista ei makseta merkintähintaa.

---

⁵⁴ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s.77.

4. Osakeyhtiön perustaminen käytännössä

4.1. Osakeyhtiön perustaminen lakimuutoksen jälkeen

4.1.1. Ilman pääomaa perustettava rajavastuuyhtiö

Pääomavaatimuksen poistuttua, on joillakin tahoilla herännyt huoli ilman osakepääomaa perustettavien yhtiöiden riskeistä. Huolta kannetaan muun muassa siitä, että osakepääoman puuttuessa yhtiöitä perustetaan pelkällä velkarahalla. Toisaalta ollaan huolissaan siitä, että ilman vähimmäispääomavaatimusta osakkeenomistajat eivät ole minkäänlaisessa vastuussa yhtiön sitoumuksista.⁵⁵

Aiemmassa luvussa on alustavasti käsitelty osakeyhtiölakiin kirjattua rajoitetun vastuun periaatetta. Rajoitetun vastuun periaatteen mukaisesti osakkeenomistajien taloudellinen riski rajoittuu teoriassa siis ainoastaan sijoitetun pääomapanoksen menettämiseen. EOYL:n esitöissä esiintyvän argumentoinnin mukaan vähimmäispääomavaatimus nähtiin eräänlaisena vastineena osakkeenomistajan rajoitetulle vastuulle⁵⁶.

On kuitenkin syytä painottaa, että erityisesti pienten ja keskisuurten osakeyhtiöiden osakkeenomistajat usein vastaavat yhtiön sitoumuksista muulla perusteella, kuten sopimusperusteisesti tai yhtiön vastuista antamansa pantin muodossa.⁵⁷ Ilman pääomaa perustettavan yhtiön riskejä pohdittaessa voidaan toisaalta kyseenalaistaa, että mikä on se taho, joka rahoittaa yhtiöitä, jolla ei ole lainkaan omaa pääomaa. Todennäköisesti tällaisessa tilanteessa rahoittajana toimii ainoastaan osakkeenomistajat itse. Tämä

---

⁵⁵ Kauppalehti 28.6.2019: Nollayhtiöt supersuosittuja: yrityksiä perustettu tuhatmäärin enemmän, eikä sen pitäisi olla yllätys. Saatavilla: < <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/nollayhtiot-supersuosittuja-yrityksia-perustettu-tuhatmaarin-enemman-eika-sen-pitaisi-olla-yllatys/70212814-0572-4443-aaa1-88716a8c9bf5>>.

⁵⁶ HE 27/1977 s.18.

⁵⁷ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s. 26.

tarkoittaa sitä, että useimmiten osakkeenomistajat ovat tosiasiallisesti ainakin jossain määrin henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön sitoumuksista.

Lisäksi, vaikka osakkeenomistajan ja osakeyhtiön vastuiden erillisuus on osa kirjoitettua osakeyhtiölakia, voi osakkeenomistaja poikkeuksellisesti joutua vastuuseen yhtiön velvoitteista tilanteessa, jossa yhtiömuotoa on tarkoituksella väärinkäytetty osakkeenomistajan oman vastuun välttämiseksi. Tällöin puhutaan vastuun samastamisesta. Suomen osakeyhtiölaissa ei ole vastuun samastamista koskevaa sääntelyä, mutta tällainen poikkeuksellinen olosuhde on oikeuskäytäntöön perustuen kuitenkin mahdollinen. Esimerkiksi ennakkoratkaisussa KKO 2019:90 korkeimman oikeuden antaman lausunnon mukaan ”Vahingonkorvausoikeudellisten sääntöjen yleisenä lähtökohtana on, että korvausvastuussa on vain se oikeussubjekti, joka on aiheuttanut vahingon. Oikeuskäytännössä on kuitenkin erityistilanteissa poikettu tästä pääsäännöstä niin sanotun vastuun samastamisen perusteella.”⁵⁸

Tämän tutkimuksen kannalta oleellisia peruseriaatteita ovat osakkeenomistajan rajoitettu vastuu (OYL 1:2) sekä pääoman pysyvyys (OYL 1:3). Kyseiset periaatteet toimivat tietyllä tapaa toistensa kääntöpuolina. Sikäli kun osakkeenomistajalla ei lähtökohtaisesti ole henkilökohtaista vastuuta yhtiön sitoumuksista, on hänen hyväksyttävä yhtiöön sijoitettua omaa pääomaa koskeva pääoman pysyvyys. Pääoman pysyvyydellä tarkoitetaan sitä, että yhtiön varoja voidaan jakaa vain siten kuin osakeyhtiölaissa säädetään.

Eryistä merkitystä on annettava OYL 13:2:n mukaiselle maksukykyisyydestille, 13:5:n mukaiselle tasetestille ja OYL 13:1:ssä säädetyille laillisille varojenjakotavoille⁵⁹. Maksukykyisyydestin mukaan yhtiö ei saa jakaa varoja, mikäli jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Tasetestin mukaan, jollei maksukykyisyydestistä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat sekä määrä, joka on kehitysmenona merkitty taseeseen kirjanpitolain mukaisesti.

---

⁵⁸ KKO 2019:90.

⁵⁹ Villa 2006 s. 40.

Toisin kuin EOYL:n esitöissä on esitetty, pelkkää vähimmäispääomavaatimusta tarkoituksenmukaisemman vastinparin rajoitetulle vastuulle näyttäisi tarjoavan OYL 1:3:n mukainen pääoman pysyvyyden periaate ja etenkin säännös maksukykyisyydestä. On ilmeistä, että tämän kaltainen ennakollinen sääntely yhdistettynä velkojan käytössä oleviin riskinhallintakeinoihin⁶⁰ parantavat velkojan asemaa huomattavasti enemmän, kuin taloudelliselta merkitykseltään vähäinen vähimmäispääomavaatimus.

Voidaan siis todeta, että vaikka osakeyhtiöltä ei osakeyhtiölain mukaan enää edellytetä vähimmäispääomaa, osakeyhtiön perustaminen ja yritystoiminnan käynnistäminen ilman minkäänlaista henkilökohtaista vastuuta ei liene mahdollista. Osakkeenomistajille jää käytännössä kaksi vaihtoehtoa, joista ensimmäinen on pääomittaa yhtiötä itse. Tällöin osakkeenomistajat ottavat riskin sijoittamansa pääomapanoksen menettämisestä. Toinen vaihtoehto on pääomittaa yhtiötä velkarahalla, mutta tällöin edellytyksenä on riittävän suuren vakuuden asettaminen. Tällöin osakkeenomistaja vastaa osakeyhtiön sitoumuksista antamansa pantin muodossa. Osakeyhtiön perustaminen pelkällä velkarahalla ja sen toiminen puhtaasti rajoitetulla vastuulla ei näin ollen ole realistista, sillä mikään taho tuskin lähtisi rahoittamaan yhtiötä, jolla ei ole lainkaan pääomaa ja jonka osakkailla ei ole minkäänlaista henkilökohtaista vastuuta yhtiön sitoumuksista.

4.1.2. Sähköinen rekisteri-ilmoitus

Tutkielman aiemmassa vaiheessa on käsitelty osakeyhtiön perustamistoimia, joista yksi on yhtiön rekisteröiminen. Yhtiön rekisteröiminen tapahtuu ilmoittamalla yhtiö rekisteröitäväksi PRH:n ylläpitämään kaupparekisteriin. Ilmoittaminen tapahtuu joko paperilomakkeella tai tiettyjen edellytysten täytyessä sähköisesti, Yritys- ja yhteistietojärjestelmän (myöh. YTJ) nettisivuilla.

---

⁶⁰ Rationaalinen velkoja varautuu riskiin eri tavoin. Se voi vaatia velalliselta reaaliavakuuksia tai liittää velkasuhteeseen erityisehtoja, kuten lainakovenanteja eli sopimusvakuuksia. Toisaalta lainanantaja asettaa velan hinnan, eli siitä perittävän koron, korreloimaan velan takaisinmaksuun liittyvää riskiä.

Perinteisenä paperilomakkeena täytettävä perusilmoitus tehdään joko käyttämällä valmista perustamispakettia tai täyttämällä YTJ:n perustamisilmoituslomake Y1, kaupparekisterin liitelomake 1 sekä henkilötietolomake. Valmiissa perustamispaketissa on asiakirjapohjat perustamissopimukselle ja yhtiöjärjestykselle sekä ilmoituslomakkeet ohjeineen.⁶¹

Sähköinen rekisteri-ilmoitus on mahdollista tehdä seuraavien PRH:n linjaamien edellytysten täytyessä:

- 1) Osakkeenmerkitsijät ovat täysi-ikäisiä henkilöitä ja heillä sekä hallituksen jäsenillä ja mahdollisella toimitusjohtajalla on suomalainen henkilötunnus ja lisäksi joko henkilökohtaiset verkkopankkitunnukset tai mobiilivarmenne tai sirullinen henkilökortti (HST-kortti)
- 2) yhtiölle riittää vakiomuotoinen yhtiöjärjestys
- 3) osakkeilla ei ole merkintähintaa, ja osakepääoma on nolla euroa
- 4) mahdollisilla tilintarkastajilla prokuristeilla ja edustamiseen oikeutetuilla henkilöillä on suomalainen henkilötunnus.⁶²

Rekisteri-ilmoitus on siis nykyisin mahdollista tehdä sähköisesti ainoastaan, mikäli yhtiö perustetaan ilman osakepääomaa. Sähköinen ilmoittaminen on yhtiön kannalta paitsi helpompaa, myös halvempaa ja nopeampaa. Perinteinen paperilomakkeena täytettävä rekisteri-ilmoitus maksaa 380 euroa, kun taas sähköiselle rekisteri-ilmoitukselle tulee hintaa 275 euroa⁶³. Sähköisen ilmoittamisen mahdollistama rekisteröintimaksun alentaminen on luonnollisesti positiivinen kehityssuunta. Suomessa yhtiön

---

⁶¹Patentti- ja rekisterihallitus: Paperilomakkeet osakeyhtiön perustamisilmoitusta ja perustamista varten. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/paperilomakkeet.html>>.

⁶²Patentti- ja rekisterihallitus: Osakeyhtiön perustamisilmoitus. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>>.

⁶³ Patentti- ja rekisterihallitus: Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html>>.

rekisteröinnistä perittävää maksua voidaan nimittäin pitää eurooppalaisessa vertailussa kalliina⁶⁴.

Osakeyhtiön perustaminen on myös PRH:n lausunnon mukaan helpompaa sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Tämä ei kuitenkaan mahdollista ilmoitusten käsittelyn kokonaisvaltaista automatisointia, sillä tietyt rekisteriviranomaisen tehtävät edellyttävät edelleen manuaalista käsittelyä. Tällaisia ovat esimerkiksi yhtiön toiminimen ratkaiseminen sekä yhtiön yhtiöjärjestyksen lainmukaisuuden tutkiminen.⁶⁵ Sähköisen ilmoittamisen myötä käsittely lienee kokonaisuudessaan kuitenkin helpompaa ja nopeampaa kuin perinteisellä paperilomakkeella tehty rekisteri-ilmoitus.

PRH tuntuukin omalla toiminnallaan ohjaavan yhtiötä osakepääomattoman perustamisen suuntaan. Tämä voidaan päätellä siitä, että sähköinen ilmoittaminen on mahdollista ainoastaan ilman osakepäämaa perustettavien osakeyhtiöiden osalta. Osakepääoman kanssa perustettava yhtiö on siis osakeyhtiölain mukaan jätetty edelleen vaihtoehtona mahdolliseksi, mutta sen rekisteröinti on kokonaisuudessaan vaivalloisempaa ja kalliimpaa.

4.2. Perustettavan osakeyhtiön pääomittaminen

4.2.1. Osakeyhtiön oma pääoma

OYL 8:1.1:n toisessa virkkeessä säädetään sidotun pääoman eristä. Osakepääoma sekä kirjanpitolain mukainen arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto ovat sidottua omaa pääomaa. Momentin kolmannessa virkkeessä todetaan, että muut rahastot sekä tilikauden ja edellisten tilikausien voitto ovat vapaata omaa pääomaa.

---

⁶⁴ HE 238/2018 vp s. 12–13.

⁶⁵ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018 s.12.

Osakeyhtiön oma pääoma jakautuu siten sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottuun pääomaan kuuluvat oman pääoman erät eivät ole lähtökohtaisesti yhtiön jakokelpoisia varoja⁶⁶. Osakepääomaa, joka osakeyhtiölain mukaan on ainoa yhtiöön sijoitettu sidotun pääoman erä, voidaan jakaa velkojien suostumuksella⁶⁷.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto on puolestaan yhtiön vapaata omaa pääomaa. Vapaa oma pääoma on nimensä mukaisesti vapaasti jaettavissa yhtiön osakkeenomistajille. Tähän rahastoon voidaan merkitä se osa osakkeiden mahdollisesta merkintähinnasta, jota ei perustamissopimuksen mukaan merkitä osakepääomaan tai joka ei kirjanpitolain mukaan pidä merkitä vieraaseen pääomaan, sekä sellainen muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon (OYL 8:2). Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon tehtävät sijoitukset voivat olla vastikkeettomia tai vastikkeellisia. Sijoituksen vastikkeettomuudella tarkoitetaan sitä, että osakkeenomistaja tai muu sijoituksen tehnyt taho ei saa sijoittamiensa varojen vastikkeeksi yhtiön osakkeita.

Osakeyhtiölaissa tai missään muussakaan laissa ei aseta rajoituksia sille, kuka voi tehdä sijoituksen yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.⁶⁸ Näin ollen yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon sijoituksen voi tehdä käytännössä kuka tahansa eikä se edellytä esimerkiksi tehtävän sijoituksen määrää vastaavaa osakemerkintää.

Osakeyhtiöllä ei siis osakeyhtiölain mukaan enää välttämättä ole sidottua pääomaa lainkaan. Tästä voitaneen päätellä, että pääoman pysyvyyden periaate nojaa hyvin vahvasti maksukykyisyydestiin, sillä ilman osakepääomaa perustettavan osakeyhtiön oma pääoma on lain mukaan lähtökohtaisesti vapaasti jaettavissa olevaa vapaata omaa pääomaa. Käytännössä ainoa yhtiön varojen jakoa rajoittava tekijä on siis OYL 13:2:n mukainen maksukykyisyydesti, joka sekin ottaa kantaa lähinnä siihen, ettei yhtiö ajaudu varojen jakamisen takia välittömästi maksukyvyttömäksi.

---

⁶⁶ OYL 14:1.1:n mukaan yhtiökokous voi kuitenkin päättää osakepääoman jakamisesta, sen alentamisesta varojen siirtämiseksi vapaan oman pääoman rahastoon sekä sen käyttämisestä sellaisen tappion välittömään kattamiseen, johon vapaa oma pääoma ei riitä (tappion kattaminen).

⁶⁷ Mähönen – Villa 2020 s. 147.

⁶⁸ Mähönen – Villa 2020 s. 147–148.

4.2.2. Vaihtoehdot perustettavan osakeyhtiön pääomittamiseksi

Osakeyhtiön voi nykyisen lainsäädännön puitteissa perustaa eri tavoin. Toisin sanoen, osakkeenomistajilla on enemmän vaikutusvaltaa perustettavan osakeyhtiön pääomarakenteeseen. Ennen lakimuutosta vastaavaa valinnanvaraa ei ollut, vaan jokaisen perustettavan yksityisen osakeyhtiön taseen osakepääomaan tuli merkitä vähintään 2 500 euroa.

Voimassa oleva osakeyhtiölaki edellyttää osakepääomaa kuitenkin silloin, kun osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä on määrätty osakkeen nimellisarvosta (OYL 3:5.3). Nimellisarvoinen järjestelmä on siis yhä mahdollinen, vaikka osakeyhtiölain systematiikan perustuessa perusrakenteeltaan nimellisarvottomaan pääomajärjestelmään, on nimellisarvoton järjestelmä ensisijainen vaihtoehto.⁶⁹ Mikäli yhtiöjärjestyksessä on määrätty nimellisarvoisesta järjestelmästä, on yhtiötä perustettaessa osakepääomaan merkittävä kunkin osakkeen osalta vähintään nimellisarvon määrä.

Nykyinen lainsäädäntö sallii osakeyhtiön perustamisen siis ensinnäkin siten, että sijoitettava pääoma merkitään osakeyhtiölain olettasäännöksen mukaisesti kokonaisuudessaan osakepääomaan. Erona aiempaan käytäntöön on lähinnä lainsäädännön muuttumisen tuoma vapaus valita osakepääoman määrä ilman laissa määritettyä alarajaa. Toisaalta yhtiö voidaan perustaa siten, että sijoitettava pääoma merkitään osittain osakepääomaan ja osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Vaihtoehtoisesti osakeyhtiö voidaan nykyisen osakeyhtiölainsäädännön nojalla perustaa kokonaan ilman pääomaa. Toisaalta osakeyhtiö on mahdollista perustaa siten, että sijoitettava pääoma merkitään kokonaisuudessaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Seuraavassa aluvuossa käsitellään tässä esiteltyjen perustamistapojen ominaisuuksia ja pohditaan niiden vaikutuksia osakeyhtiön perustamisprosessiin.

---

⁶⁹ Mähönen – Villa 2019 s. 136–137.

4.2.3. Pääomarakenteen vaikutus osakeyhtiön perustamisprosessiin

Osakeyhtiön perustamisprosessi ei ole yhtä yksiselitteinen kuin aiemmin. Nykyään vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua perustamisvaiheessa tulee tehdä päätös siitä, miten yhtiöön sijoitettavat varat halutaan merkitä taseeseen - tai toisaalta, halutaanko yhtiöön sijoittaa alkupääomaa lainkaan.

Tällä päätöksellä voidaan havaita olevan tietty vaikutus yhtiön perustamisprosessin sujuvuuden kannalta. Kuten mainittu, perustamisvaiheessa annettavan rekisteri-ilmoituksen tekeminen sähköisesti on osoittautunut perinteistä paperilomakkeen täyttämistä paitsi nopeammaksi myös halvemmaksi. Näin ollen sijoitettavien pääomien merkitseminen taseen osakepääomaan tekee yhtiön perustamisesta hankalampaa, koska tällöin rekisteri-ilmoitus joudutaan tekemään paperilomakkeella. Tämä pätee luonnollisesti silloin, kun osakepääomaan merkitään mikä tahansa määrä.

Toisaalta, mikäli perustettavan yhtiön taseeseen ei merkitä osakepääomaa lainkaan, tulee perustamisprosessista helpompaa myös muilla tavoin. Kun osakkeesta maksettava hinta merkitään nolllaksi, välttyy yhtiö maksukontrollisääntelyn aiheuttamalta vaivalta. Uutta osakeyhtiötä perustettaessa osakeyhtiölain 2:8.3 edellyttää yhtiön tilintarkastajan todistusta siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu. Mikäli yhtiö ei ole velvollinen valitsemaan tilintarkastajaa, tulee osakkeiden maksamisesta toimittaa muu selvitys.

Tämän niin sanotun maksukontrollin ensisijaisena tarkoituksena on varmistua siitä, että suoritus on varmasti tullut yhtiölle. Yhtiön rekisteröintiä koskeva osakeyhtiölain sääntely edellyttää, että todistuksessa lausutaan niin osakepääomaan kuin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon tehtävän merkinnän maksamisesta⁷⁰. Osakeyhtiölaissa ei kuitenkaan mainita osakemaksun todistamisesta mitään tilanteessa, jossa osakkeiden merkintähinnaksi on perustamissopimuksessa määritetty nolla euroa. On kuitenkin luonnollisesti selvää, että mikäli yhtiön osakkeesta ei makseta merkintähintaa, ei yhtiöllä ole osakkeiden maksamisesta mitään mitä todistaa.

---

⁷⁰ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s.77.

Näin ollen ilman osakepääomaa perustettavan yksityisen osakeyhtiön perustamiseen ei sovelleta OYL 2:8.3:n 2 kohdan mukaista tilintarkastajan todistusta tai muuta selvitystä osakkeiden maksamisesta, sikäli kun osakkeista ei makseta merkintähintaa. Perustamiseen ei sovelleta myöskään OYL 2:5–7:n mukaisia säännöksiä osakkeen maksamisesta eikä myöskään OYL 2:8.2:n vaatimusta osakkeiden täysimääräisestä maksusta.⁷¹ Tästä päätellen osakeyhtiön perustaminen on helpointa, kun osakkeesta ei yhtiötä perustettaessa makseta merkintähintaa.

---

⁷¹ Mähönen – Villa 2019 s. 33.

5. Muutokset osakeyhtiön perustamismäärissä ja pääomarakenteissa

5.1. Lakimuutoksen vaikutus

Ennen vähimmäispääomavaatimuksen poistumista osakeyhtiöltä edellytettiin vähimmäisosakepääomaa, mutta toisaalta lain mukaan osakepääoman määrälle ei ollut asetettu ylärajaa. Toisin sanoen, vähimmäispääomavaatimuksen ylittävätkin merkinnät ovat olleet osakeyhtiölain mukaan täysin mahdollisia. Ennen lakimuutosta valtaosa osakeyhtiöistä perustettiin kuitenkin nimenomaan 2 500 euron minimiosakepääomalla⁷². Tämä viittaa siihen, että osakepääomia on merkitty yhtiöiden taseeseen ainoastaan siitä syystä, että tällaista osakepääoman vähimmäismäärää on edellytetty osakeyhtiölaissa.

Hyvin pian vähimmäispääomavaatimuksesta luopumisen jälkeen huomattiin, että osakeyhtiöitä perustetaan määrällisesti aiempaa enemmän, ja että peräti yhdeksän kymmenestä osakeyhtiöstä perustetaan kokonaan ilman osakepääomaa⁷³. Tässä luvussa perehdytään PRH:n tietopalvelusta ja kaupparekisteristä hankittujen tilastojen avulla siihen, miten perustamismäärät ovat lakimuutoksen jälkeen kehittyneet ja toisaalta siihen, kuinka suuri osa perustettavista osakeyhtiöistä todellisuudessa perustetaan ilman osakepääomaa.

5.2. Uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimäärä

Alla olevassa taulukossa havainnollistetaan osakeyhtiöiden perustamismääriä viimeisen muutaman vuoden ajalta. Osakeyhtiön lisäksi siihen on vertailun vuoksi otettu mukaan

---

⁷² Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 57/2015 s. 26.

⁷³ Kauppalehti 16.10.2019.

Suomessa toiseksi yleisimmän yhtiömuodon, yksityisen elinkeinonharjoittajan, perustamismäärät.

Taulukko 1. Rekisteröityjen uusien osakeyhtiöiden ja yksityisen elinkeinonharjoittajien lukumäärät kaupparekisterissä (PRH, Kaupparekisteri).

	2018	2019	2020
Osakeyhtiö	14 700	18 100	20 020
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	18 850	17 581	16 484

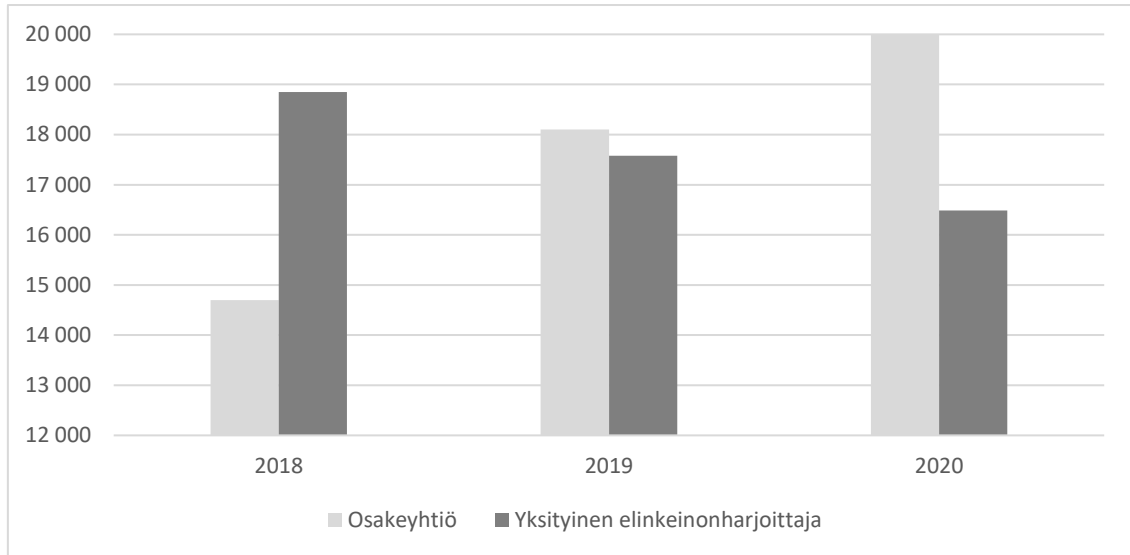
Taulukossa esitetystä datasta nähdään, että vielä vuonna 2018 uusia osakeyhtiöitä perustettiin PRH:n ylläpitämän kaupparekisterin mukaan 14 700 kappaletta. Vuonna 2019 vastaava luku oli 18 100, kun vuonna 2020 uusia osakeyhtiöitä perustettiin 20 020 kappaletta (taulukko 1).⁷⁴ Luvut kertovat, että perustettavien osakeyhtiöiden määrä on ollut lakimuutoksen jälkeen tasaisessa kasvussa.

Osakeyhtiön jälkeen suosituin yhtiömuoto Suomessa on yksityinen elinkeinonharjoittaja. Vertailtaessa perustettujen yhtiöiden määriä, mielenkiintoinen havainto on se, että samalla kun yksityinen osakeyhtiö on kasvattanut yhtiömuodon valintana suosiotaan, on uusia yksityisiä elinkeinonharjoittajia rekisteröity kaupparekisteriin yhä vähenevissä määrin. Yksityisiä elinkeinonharjoittajia rekisteröitiin vuonna 2018 yhteensä 18 850 kappaletta ja vuonna 2019 yhteensä 17 581 kappaletta. Vuonna 2020 uusia yksityisiä elinkeinonharjoittajia rekisteröitiin enää 16 484 kappaletta.

Perustamismääriä vertailtaessa on syytä korostaa, että tämän tutkielman kirjoitushetkellä vallitsevan Covid-19 pandemian aiheuttamilla poikkeuksellisilla olosuhteilla voidaan olettaa olevan jonkin asteinen vaikutus vuonna 2020 perustettujen yhtiöiden määrään. Rekisteröityjen uusien yritysten määristä voidaan kuitenkin päätellä, että käynnissä on tietynlainen rotaatio, jossa oletettavasti etenkin pienimuotoista

⁷⁴ Patentti- ja rekisterihallitus: Rekisteröityjen uusien yritysten lukumäärät yritysmuodittain kaupparekisterissä. Saatavilla: <<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/rekisteroidytyritykset.html>>.

yritystoimintaa aloitettaessa yhtiömuodoksi valitaan yhä useammin yksityisen elinkeinonharjoittajan sijaan yksityinen osakeyhtiö (Kuvio 1).

Kuvio 1. Rekisteröityjen uusien osakeyhtiöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien lukumäärät kaupparekisterissä (PRH, Kaupparekisteri).

Ilman pääomaa perustettavan osakeyhtiön perustamissopimuksen laatiminen on periaatteessa aiempaa suoraviivaisempaa, sillä tällöin osakeyhtiön ei tarvitse toimittaa laissa määrättyä todistusta osakkeiden maksamisesta. Kyse ei käytännössä kuitenkaan ole kovinkaan merkittävästä muutoksesta ja sen on vaikea nähdä olevan suuresti vaikuttavana tekijänä osakeyhtiöiden perustamismäärien kasvun taustalla. Osakkeiden maksamisen todistamisvelvollisuus voidaan nähdä perustamisprosessia tosiasiallisesti hankaloittavana tekijänä vain niiden yhtiöiden kohdalla, joissa on velvollisuus valita tilintarkastaja.

Mullistavia eroja yksityisten osakeyhtiöiden perustamismäärissä ei välttämättä viimeisten vuosien aikana olla nähty, mutta trendi on kuitenkin tunnistettavissa ja se osoittaa osakeyhtiön suosion yhtiömuotona olevan kasvussa. Se ei kuitenkaan välttämättä todista sitä, että osakeyhtiön perustamisprosessi olisi merkittävässä määrin aiempaa helpompaa. Todennäköisin syy suosion kasvun taustalla on se, että vähimmäispääomavaatimuksen poistuminen lienee tehnyt osakeyhtiöstä

tarkoituksenmukaisemman yhtiömuodon myös pienimuotoisempaan ja vähemmän pääomaa sitovaa liiketoimintaa varten.

5.3. Ilman osakepääomaa perustettavien uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimäärä

1.7.2019 lähtien on osakeyhtiön sähköinen perustaminen YTJ-palvelussa ollut mahdollista niiden yhtiöiden kohdalla, joissa osakkeilla ei ole merkintähintaa, ja joiden osakepääoma on nolla euroa. PRH:n Tietopalveluista ei kuitenkaan ollut tämän tutkielman kirjoitushetkellä suoraan saatavilla tilastoja, joista ilmenee niiden osakeyhtiöiden lukumäärä, jotka on rekisteröity ilman osakepääomaa. Kuten mainittu, osakeyhtiön sähköisen perustamisen yhtenä edellytyksenä on kuitenkin se, että yhtiö perustaan ilman osakepääomaa. Sähköistä asiointia koskevista tilastoista saa näin ollen riittävän kuvan siitä, kuinka paljon osakeyhtiöitä perustetaan ilman osakepääomaa ja osakkeiden merkintähintaa.

Taulukko 2. Sähköisellä rekisteri-ilmoituksella perustettujen osakeyhtiöiden osuus uusista osakeyhtiöistä (PRH Tietopalvelut).

	7–12/2019	1–12/2020	1–3/2021
Perustettujen uusien osakeyhtiöiden lukumäärä	11 896	21 403	6 138
Sähköisesti ilmoitetut	9 059	16 755	4 928
Paperilomakkeella ilmoitetut	2 837	4 648	1 210
Sähköisesti ilmoitettujen osuus (%)	76,2 %	78,3 %	80,3 %

Yllä olevassa taulukossa on esitetty sähköisellä rekisteri-ilmoituksella perustettujen osakeyhtiöiden lukumääriä vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen

jälkeen (taulukko 2). Taulukon 2 tilastot esitetään alkaen 1.7.2019, jolloin vähimmäispääomavaatimusta koskeva lakimuutos astui voimaan. Lakimuutoksesta johtuen vuoden 2019 dataa ei ole relevanttia esittää koko vuodelta. Lisäksi taulukossa esitetään vuoden 2021 osalta vain tutkielman kirjoitushetkellä saatavissa olleet ensimmäisen kvartaalin tilastot. Näin ollen tilastossa esitettävät eri tavoin perustettujen osakeyhtiöiden perustamismäärät eivät ole absoluuttisesti vertailukelpoisia. Sen sijaan taulukon alimmalla rivillä esitetty sähköisesti ilmoitettujen yhtiöiden suhteellinen osuus kaikista perustetuista uusista osakeyhtiöistä on tutkimuskysymykseen vastaamisen kannalta oleellisempaa tietoa.

Näyttäisi siltä, että ylivoimainen enemmistö osakeyhtiöistä perustetaan sähköisellä rekisteri-ilmoituksella. Tämä tarkoittaa siis sitä, että selvästi suurin osa osakeyhtiöistä on vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua perustettu ilman osakepääomaa tai osakkeiden merkintähintaa. Taulukossa 2 esitettynä ajanjaksona tämän määrän voidaan havaita olevan keskimäärin lähes 80 %.

Taulukossa 2 esitettäviä tilastoja tulkittaessa on lisäksi syytä ymmärtää, että paperilomakkeella perustetuista osakeyhtiöistä kaikilla ei välttämättä ole osakepääomaa. Näin ollen myös näiden ilmoitusten joukossa saattaa olla osakeyhtiöitä, jotka on perustettu ilman osakepääomaa. Tästä voidaan päätellä, että taulukossa 2 ilmoitettujen sähköisesti rekisteröityjen (eli ilman osakepääomaa perustettujen) osakeyhtiöiden perustamismäärät ovat vähintään taulukon osoittaman määrän verran. On siis mahdollista, että ilman osakepääomaa perustettavien osakeyhtiöiden määrä on taulukossa 2 esitettyä määrää suurempi.

Syy tehdä ilmoitus paperilomakkeella ei välttämättä johdu siitä, että yhtiöllä olisi osakepääoma tai osakkeilla merkintähinta. Syy voi olla myös se, että mikä tahansa muu sähköisen ilmoittamisen ehdoista ei ole täyttynyt, jolloin ilmoitus on tehtävä paperilomakkeella.

Tutkielman aiheen kannalta mielenkiintoista tilastotietoa olisi myös se, että kuinka suuri osa ilman osakepääomaa ja osakkeen merkintähintaa perustetuista osakeyhtiöistä jatkaa perustamisen jälkeistä toimintaansa ilman pääomaa. Mikäli yhtiöihin ei perustamisen jälkeenkään tehdä esimerkiksi sijoitusta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, on

yhtiö heti perustamisvaiheessa syntyneiden kustannusten takia OYL 20:23:n nojalla velvollinen tekemään oman pääoman menettämistä koskevan rekisteri-ilmoituksen. Tällaista tilastotietoa ei PRH:n Tietopalvelusta eikä Tilastokeskukselta ollut kuitenkaan tämän tutkielman kirjoitushetkellä saatavissa.

Hallituksen esityksen mukaan vähimmäispääomavaatimuksen poistamisella tavoiteltiin ammatin harjoittamisen ja muun mikro- ja pienyritystoiminnan helpottamista ilman henkilökohtaista vastuuta⁷⁵. Esitettyjen lukujen ja niistä johdettujen havaintojen perusteella vaikuttaisi siltä, että kyseiset tavoitteet on onnistuneesti saavutettu. Viime vuosien aikana uusista osakeyhtiöistä keskimäärin siis lähes 80 % on perustettu ilman osakepääomaa. Samaan aikaan perustettavien osakeyhtiöiden määrä on jatkanut kasvuaan.

Taulukossa 2 ilmeneviin tuloksiin vaikuttaa luonnollisesti se, että PRH ohjaa omalla toiminnallaan osakepääomattoman perustamisen suuntaan. Koska sähköinen rekisteri-ilmoitus on todettu paperilomakkeella ilmoittamista helpommaksi, on selvää, että osakepääomattoman perustamisen suosio on suurempi kuin osakepääomallisen osakeyhtiön perustaminen.

---

⁷⁵ HE 238/2018 vp s. 1.

6. Osakeyhtiölain ongelmakohdat koskien osakeyhtiön perustamisprosessia

6.1. Vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen toteutuksesta

Vähimmäispääomavaatimuksesta luopuminen oli itsessään perusteltua, sillä sen on tässäkin tutkimuksessa havaittu tietyiltä osin sujuvoittavan osakeyhtiön perustamisprosessia. Toisaalta sen ei ainakaan enää tämän päivän toimintaympäristössä voida nähdä palvelevan alkuperäistä tarkoitustaan tarjoamalla suojaa yhtiön velkojille.⁷⁶ Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimusta koskevan pykälän poistamiseen liittyvät ongelmat tulevat kuitenkin esiin siten, että kyseisellä lakimuutoksella voidaan katsoa olevan vaikutusta tiettyjen osakeyhtiölaissa voimassa olevien lainkohtien tulkintaan. Voidaan sanoa, että pelkkä yksittäisen pykälän poistaminen aiheutti sääntelyllistä epäsymmetriaa.

Lakimuutoksen voidaankin havaita aiheuttaneen osakeyhtiölakiin tiettyjen pykälien kohdalla tulkinnanvaraisuutta. Tämä on seurausta ennen kaikkea siitä, että osakeyhtiölaki säilyi vähimmäispääomavaatimuksen poistuessa muilta osin täysin muuttumattomana. Toisin sanoen vaikuttaa siltä, että vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen toteutuksessa olisi tullut kiinnittää enemmän huomiota siihen, miten lakimuutos vaikuttaa yhtiöoikeudelliseen sääntelyyn kokonaisuudessaan.

Tällaisia tulkinnanvaraisuutta sisältäviä lainkohtia ovat ensinnäkin OYL 20:23.1:n mukainen ilmoitusvelvollisuus tilanteessa, jossa hallitus havaitsee yhtiön oman pääoman olevan negatiivinen ja toisaalta OYL 2:8.3:ssa määrätty velvollisuus rekisteriviranomaiselle toimitettavasta osakkeiden maksamista koskevasta tilintarkastajan todistuksesta. Näiden lainkohtien tulkinnanvaraisuutta arvioitaessa

---

⁷⁶ Ks. Oikeusministeriön julkaisu 46/2018 perustelut. Esimerkiksi ”VM:n mukaan 2 500 euron pääomavaatimuksella ei välttämättä ole suurta käytännön merkitystä velkojiensuojan kannalta, kansainvälisen vertailun perusteella vähimmäispääoman laskemiselle tai poistamiselle saattaa olla perusteita ja matala vähimmäispääoma helpottaa yritystoiminnan aloittamista.”

keskeisessä osassa on juuri osakepääoma. Ongelma kyseisten pykälien tulkinnassa on se, että lain nykyisessä muodossa ei oteta täysin huomioon yhtiöitä, jotka on perustettu ilman osakepääomaa. Tässä luvussa käsitellään siis edellä mainittujen osakeyhtiölain pykälien tulkinnanvaraisuutta ja tarkoituksena on yhdistää tehtyjen havaintojen vaikutuksia yksityisen osakeyhtiön perustamisprosessiin.

6.2. Osakkeiden maksukontrolli

6.2.1. Osakkeiden maksukontrollin ongelmat

Kuten tutkimuksen aiemmissa vaiheissa on eri asiayhteyksissä käynyt ilmi, osakeyhtiön rekisteröiminen edellyttää yhtiön tilintarkastajan todistusta siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakkeiden maksamista koskien on noudatettu (OYL 2:8.3). Mikäli yhtiöllä ei lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa, tulee osakkeiden maksamisesta antaa muu selvitys. Lisäksi kyseisessä pykälässä edellytetään yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutusta siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. OYL 2:8.3:ssa säädetystä menettelystä voidaan puhua myös termillä osakkeiden maksukontrolli. Tässä luvussa on tarkoitus perehtyä tarkemmin siihen, miten tämä niin sanottu osakkeiden maksukontrolli vaikuttaa osakeyhtiön perustamisprosessin sujuvuuteen.

Maksukontrollijärjestelmän tärkeimpänä tehtävänä on tuottaa varmistus siitä, että suoritus on varmasti tullut yhtiölle. Yhtiön rekisteröintiä koskeva osakeyhtiölain sääntely edellyttää, että todistuksessa lausutaan niin osakepääomaa kuin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon tehtävän merkinnän maksamisesta.⁷⁷ Maksukontrollisääntelyn on tarkoitus varmistaa, että julkiset tiedot osakkeiden maksamisesta vastaa todellisuutta. Johdon vakuutuksilla puolestaan pyritään korostamaan hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan henkilökohtaista vastuuta annettujen tietojen oikeellisuudesta.⁷⁸

---

⁷⁷ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s.77.

⁷⁸ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 163.

Tutkielmassa on todettu, että osakeyhtiön perustaminen ilman osakepääomaa vaikuttaisi olevan perustamisprosessin osalta sujuvampaa kuin osakeyhtiön perustaminen osakepääoman kanssa. Käytännössä edellä esitetystä voidaan päätellä, että maksukontrollijärjestelmässä määrätyt velvollisuudet osakkeen maksamisen todistamisesta on mahdollista kiertää yksinkertaisesti perustamalla osakeyhtiö ilman osakepääomaa ja osakkeista maksettavaa merkintähintaa. Sikäli kun osakkeista ei makseta merkintähintaa, ei maksukontrollille ole luonnollisestikaan tarvetta. Maksukontrollin ensisijainen tehtävä on varmistaa, että suoritus osakkeiden maksamisesta tulee yhtiölle. Kun merkintähintaa ei ole, tällaista varmistuksella ei ole varsinaisesti mitään arvoa. Vähimmäispääomavaatimuksesta luopumisen on todettu omalta osaltaan vähentäneen maksukontrollin merkitystä⁷⁹.

Osakkeiden maksukontrolli voidaankin nähdä aiemmin voimassa olleen, vuoden 1978 osakeyhtiölain perintönä. Toisaalta sen on nähty perustuvan vain julkisia osakeyhtiöitä koskevan direktiivin vaatimuksiin. Yksityisiä osakeyhtiöitä koskeva maksukontrollijärjestelmä on kansallista lisäsääntelyä, jota on pidetty tiettyjen tahojen toimesta jopa tarpeettomana. Osakkeiden maksukontrollin dokumentaatiovaatimukset näyttäisivät hankaloittavan osakepääoman käyttöä ja pääomallisen osakeyhtiön perustamisprosessia.⁸⁰ Näin ollen on perusteltua kyseenalaistaa, että onko maksukontrollijärjestelmä tarpeellinen osa nykyistä yhtiöoikeudellista sääntelyä.

Sen lisäksi, että maksukontrollijärjestelmä vaikuttaa sellaisenaan sopivan huonosti yhteen nykyisen yhtiöoikeudellisen sääntelyn kanssa, on sen käytännön toteutuksessakin tiettyjä ongelmallisia piirteitä. Käytännössä osakkeiden maksamisen todentaminen tapahtuu siten, että yhtiön tilintarkastajalta pyydetään maksusta todistus. Tätä todistusta varten tarvitaan tiliote tai muu todistus siitä, että osakkeet ovat maksettu. Muu todistus voi olla esimerkiksi maksukuitti. Tilintarkastaja toteaa hänelle toimitetun tiliotteen tai kuitin perusteella, että osakkeet ovat maksettu ja antaa asiasta todistuksen. Tilintarkastajalta saatu todistus liitetään kaupparekisteri-ilmoitukseen. Mikäli yhtiöllä ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa, tulee osakkeiden maksamisesta antaa lain

---

⁷⁹ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 163.

⁸⁰ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020. 161.

mukaan muu selvitys. Muun selvityksen antaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että kyseinen tiliote tai maksukuitti toimitetaan tilintarkastajan sijasta suoraan rekisteriviranomaiselle.⁸¹ Käytännössä osakkeiden maksaminen todetaan joka tapauksessa tästä kyseisestä tiliotteesta tai kuitista. Se, että toteaako sen tilintarkastaja vai rekisteriviranomainen riippuu ainoastaan siitä, että onko yhtiö lain mukaan velvollinen valitsemaan tilintarkastajan. Lisäksi se, että toteaako asian tilintarkastaja vai rekisteriviranomainen, on käytännössä yhdentekevää. Vaihtoehtoisesti toimenpide voitaisiin suorittaa ilman hidastavia ja tarpeettomia välikäsiä.

Äkkiseltään saattaa vaikuttaa siltä, että osakkeiden maksukontrollille ei välttämättä ole vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua tarvetta. Useat seikat kuitenkin puoltavat maksukontrollin säilyttämistä osana osakeyhtiölakia. Seuraavissa alaluvuissa käsitelläänkin tarkemmin erilaisia vaihtoehtoja maksukontrollijärjestelmän toteuttamiseksi. Toisaalta pohditaan sitä, että onko maksukontrollijärjestelmälle yhä tarvetta vai tulisiko siitä luopua kokonaan.

6.2.2. Osakkeiden maksukontrollin muuttaminen

Periaatteessa maksukontrollijärjestelmää tulisi muuttaa vastaamaan nykyisen yhtiöoikeudellisen sääntelyn myötä muuttunutta toimintaympäristöä. Osakkeiden maksamisen todistamiseksi vaaditut dokumentit voidaan nähdä ainakin tietyissä tilanteissa perustettavan yhtiön kannalta tarpeettomana hallinnollisena taakkana. Lisäksi dokumentaatiovaatimus saattaa tuottaa perustamisprosessiin viiveen ja näin ollen hankaloittaa osakeyhtiön perustamista.⁸²

Vuonna 2018 vähimmäispääomavaatimuksen poistamiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 238/2018 vp.) käsiteltiin osakeyhtiön rekisteröinnin helpottamista osakemaksun todistamisen osalta. Esityksessä ehdotettiin, että vastaavat tiedot

---

⁸¹Yrityksen perustaminen.net: Osakeyhtiön perustaminen. Saatavilla: <<https://yrityksen-perustaminen.net/osakeyhtion-perustaminen/>>.

⁸² Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 162–163.

voitaisiin esittää tilinpäätöksen yhteydessä.⁸³ Tällöin osakemaksun todistamisen aiheuttamat toimenpiteet eivät olisi hidastamassa perustamisprosessia. Vastaavasta käytännöstä on jo kokemusta, sillä se on tällä hetkellä voimassa osuuskuntien kohdalla.⁸⁴

Vaikka ehdotusta kommentoineista lausunnonantajista enemmistö kannatti yksityisen osakeyhtiön osakkeiden maksamisen todistamisen keventämistä, ehdotus ei kuitenkaan aiheuttanut lainsäädäntötoimia.⁸⁵ Tämä saattaa osittain johtua siitä, että hallituksen esityksessään todettiin maksukontrollin keventämisen olevan merkitykseltään vähäinen, koska vähimmäispääomavaatimuksesta luopumisen ennakoitiin johtavan siihen, että uudet osakeyhtiöt tullaan jatkossa todennäköisesti perustamaan ilman osakepääomaa.⁸⁶ Tässä tutkimuksessa on aiemmin todettu, että tämä pitää paikkansa, sillä valtaosa osakeyhtiöistä tosiaan perustetaan nykyään ilman osakepääomaa. Mikäli lainsäätäjätasolla on todettu, että maksukontrollijärjestelmää ei tarvitse tästä syystä keventää edellä esitetyllä tavalla, on aiheellista pohtia tulisiko maksukontrollijärjestelmästä siinä tapauksessa luopua yksityisen osakeyhtiöiden kohdalla kokonaan. On totta, että mikäli kaikki uudet osakeyhtiöt perustettaisiin ilman että osakkeista maksettaisiin, jäisi maksukontrollia koskeva sääntely käytännössä käyttämättömäksi.

Toisaalta, mikäli jokin uusi osakeyhtiö halutaan perustaa osakepääoman kanssa, joutuu tämä yksittäinen yhtiö käymään läpi osakemaksun todistamiseen liittyvän prosessin. Näin ollen osakepääoman kanssa perustettava osakeyhtiö joutuu tietyllä tapaa perustamisprosessin osalta eriarvoiseen asemaan, mikäli kun osakepääoman merkitseminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Edellä esitettyjen seikkojen valossa vaikuttaa siltä, että lainsäätävä olettaa osakeyhtiön perustamisen tapahtuvan lähtökohtaisesti ilman osakepääomaa. Pääomallisen osakeyhtiön perustaminen on edelleen mahdollista, mutta sitä koskee monet tässä tutkielmassa luetellut

---

⁸³ Ks. Oikeusministeriön julkaisu 48/2016 kommentit. Esimerkiksi: ”yksityisen osakeyhtiön osakepääoman maksun todentamista koskevan sääntelyn todettiin olevan esimerkki julkisia yhtiöitä koskevan EU-lainsäädännön tarpeettomasta ulottamisesta kaikkiin osakeyhtiöihin (Mähönen). Sääntelyn yhdenmukaistamista osuuskuntalain kanssa kannatettiin (Villa, Mähönen).”

⁸⁴ HE 238/2018 vp s. 11.

⁸⁵ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 48/2016 s. 19.

⁸⁶ HE 238/2018 vp s. 11.

velvollisuudet ja vaatimukset mitkä eivät välttämättä koske ilman osakepääomaa perustettavaa osakeyhtiötä.

Vaikuttaa kuitenkin sitä, että osakeyhtiölaissa puolestaan oletetaan osakeyhtiön perustamisen tapahtuvan lähtökohtaisesti perinteisin menetelmin eli osakepääoman kanssa. Tämä käy ilmi OYL 2:4:stä, jossa mainitaan, että osakkeen merkintähinta merkitään osakepääomaan, jollei sitä ole perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty merkittäväksi osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon taikka kirjanpitolaissa toisin säädetä. Tämä oletama johtunee jälleen siitä, että osakeyhtiölaki säilyi vähimmäispääomavaatimuksen poistuessa muilta osin täysin muuttumattomana.

Maksukontrollin poistaminen ei kuitenkaan ole täysi itsestäänselvyys. On selvää, että osakkeiden maksukontrolli voi tuottaa osakeyhtiön perustamisprosessiin viiveen ja aiheuttaa muuta ylimääräistä vaivaa. Lisäksi sen on tässä luvussa todettu olevan käytännössä tarpeeton, mikäli kaikki osakeyhtiöt perustettaisiin ilman osakkeista maksettavaa merkintähintaa. Maksukontrollilla on kuitenkin tiettyjä väärinkäytöksiä ehkäisevä vaikutus. Tästä syystä edes jonkinlainen maksukontrollijärjestelmä on syytä säilyttää ainakin niiden yhtiöiden osalta, joiden osakepääomaan sijoitetaan perustamisvaiheessa osakemaksulla merkittäviä summia. On nimittäin mahdollista, että perustettavan yhtiön taseeseen yritetään merkitä tekaistu osakepääoma, pyrkimyksenä johtaa jotakin osapuolta harhaan⁸⁷. Tämä voisi olla mahdollista, mikäli osakkeiden maksamisen todentamiseksi ei tarvitsisi suorittaa minkäänlaisia toimenpiteitä.

Näin ollen osakkeiden maksukontrollilla voidaan nähdä olevan niin sanottu preventiivinen eli ennaltaehkäisevä vaikutus. Mikäli tämän tyyppisiä väärinkäytöksiä ei tapahdu lainkaan, ei minkään perustettavan osakeyhtiön tarvitse täyttää osakkeiden maksukontrollin mukaisia dokumentaatiovaatimuksia. Parhaimmillaan maksukontrolli ei olisi hidastamassa perustettavien osakeyhtiöiden perustamisprosessia, mutta ehkäisisi silti olemassaolollaan kaikki edellä mainitun tyyppiset väärinkäytökset. Kysymys kuuluukin, miten maksukontrollia tulisi muuttaa, jotta se toimisi näin tehokkaasti.

---

⁸⁷ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018 s. 23.

Valtioneuvoston kanslia nimitti keväällä 2019 Roschier Asianajotoimisto Oy:n osakeyhtiölain ajantasaisuutta tarkastelevan VN TEAS -hankkeen toteuttajaksi. Hankkeen tarkoituksena oli kartoittaa yhtiöoikeudellisen sääntelyn muutostarpeet kilpailukykykynäkökulmasta sekä toimivuus suhteessa yhtiöiden muuttuneeseen toimintaympäristöön. Kyseisessä hankkeessa pohdittiin myös mahdollisuuksia osakkeiden maksukontrollin keventämiseksi. Hankkeen työryhmä ei myöskään kannata maksukontrollisääntelyn poistamista kokonaan.⁸⁸

Työryhmä esittää maksukontrollin keventämiseksi eräänä vaihtoehtona, että yksityisen osakeyhtiön osakkeiden maksua koskevia liitetietovaatimuksia vähennettäisiin yksinkertaisesti siten, että kaupparekisteri-ilmoitukseen ei tarvitsisi enää liittää nyt vaadittua todistusta osakkeiden maksamisesta. Sen sijaan riittäisi, että yhtiön hallitus vahvistaisi esimerkiksi perustamisilmoituksessa, että osakkeiden merkintähinta on maksettu. Tähän ei siis tarvittaisi enää tilintarkastajan todistusta, vaan osakemaksun todistaminen nojaisi enemmänkin osakeyhtiöoikeuden yleisiin periaatteisiin ja johdon riskiin vahingonkorvauksesta. Esimerkiksi OYL 1:8 yleisen periaatteen mukaan yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Mikäli maksukontrollia kevennettäisiin edellä esitetyllä tavalla, voitaisiin osakepääoman määrä varmentaa yhtiön tilinpäätöksen yhteydessä. Tämä tarkoittaisi sitä, että nykyisen toimintatavan sijasta siirryttäisiin jälkikäteiseen maksukontrolliin. Näin saataisiin alennettua perustamisvaiheen kustannuksia tilintarkastajan lausunnon osalta sekä hallinnollista taakkaa kyseisen lausunnon hankkimisen ja toimittamisen osalta. Lisäksi hallinnollisen taakan vähentyessä perustamisprosessista saataisiin kitkettä pois maksukontrolliin liittyvien velvollisuuksien aiheuttama ylimääräinen viive.⁸⁹

Toisena vaihtoehtona työryhmä esittää, että nykyisestä maksukontrollista voitaisiin luopua maksettavan osakepääoman jäädessä tietyn kynnyksarvon alle. Eräänä mahdollisuutena on nähty, että pienimmän oman pääoman ehtoisen sijoituksen tehneet osakeyhtiöt vapautettaisiin nykyisiltä maksukontrollijärjestelmän vaatimuksilta. Tämän kaltainen järjestelmä on käytössä Tanskassa ja vastaavaa on esitetty käyttöönotettavaksi

---

⁸⁸ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 171.

⁸⁹ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 164.

myös Norjassa. Hankkeen työryhmä näkee tässä järjestelyssä kuitenkin tiettyjä ongelmia.⁹⁰ Tällainen systeemi vaatisi ensinnäkin päätöksen siitä, mikä olisi järkevä osakepääoman kynnyсарvo, jonka alle jäädessä yhtiö voitaisiin vapauttaa maksukontrollin velvollisuuksista.

Kolmantena ja vartenotettavimpana vaihtoehtona on hankkeessa nähty se, että maksukuitin toimittaminen suoraan rekisteriviranomaiselle olisi riittävä todistus osakkeiden maksamisesta.⁹¹ Käytännössä ero nykyiseen käytäntöön olisi siis lähinnä se, että mikäli yhtiö on velvollinen valitsemaan tilintarkastajan, ei kyseistä maksukuittia tarvitsisi erikseen kierrättää tämän kautta. Kuten tässä tutkimuksessa on aiemmin todettu, tilintarkastaja toteaa osakkeet maksetuksi samasta kuitista kuin mistä PRH sen toteaa niiden yhtiöiden kohdalla, joissa ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa. Näin ollen maksukuitin toimittaminen suoraan rekisteriviranomaiselle kaikkien yhtiöiden kohdalla keventäisi maksukontrolliin liittyviä dokumentaatiovaatimuksia, mutta pitäisi samalla huolen, että osakkeiden maksaminen tulee kuitenkin todennetuksi.

Edellä esitetty ehdotus kevennetystä maksukontrollista pitäisi huolen myös siitä, että tekaistujen ja ylisuurien osakepääomien merkitseminen yhtiön taseeseen olisi huomattavasti haastavampaa kuin silloin, jos maksukontrollista luovuttaisiin kokonaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että maksukontrollia on edellä kuvatulla tavalla mahdollista keventää ilman, että väärinkäytösten mahdollisuus lisääntyisi.

Vaikuttaisi siis siltä, että osakkeiden maksukontrollista ei tulisi ainakaan kokonaan luopua. Osakkeiden maksukontrollin säilyttämistä osakeyhtiölaissa vaikuttaisi tukevan siis se, että sillä voidaan todeta olevan tietty väärinkäytöksiä ehkäisevä vaikutus. Kuten tässä luvussa on todettu, toimiva osakkeiden maksukontrolli ehkäisee harhaanjohtavien, ylisuurien ja tekaistujen osakepääomien merkitsemisen yhtiön taseeseen. Voidaankin todeta, että ainakin jonkin asteinen osakkeiden maksukontrollisääntely on syytä säilyttää osana osakeyhtiölakia, jotta voidaan välttyä tällaisilta väärinkäytöksiltä. Toisaalta maksukontrollin tulisi olla siinä määrin kevyt, että se ei hankaloittaisi ja hidastaisi

---

⁹⁰ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 169.

⁹¹ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 170.

osakeyhtiön perustamisprosessia. Osakkeiden maksukontrollin ei myöskään tulisi haitata osakepääoman käyttöä ylipäättäen.

Näihin tarpeisiin vastannee parhaiten edellä esitetty kevennetty maksukontrollijärjestelmä, jonka mukaan tiliotteen tai maksukuitin toimittaminen rekisteriviranomaiselle olisi riittävä todistus osakkeiden maksamisesta kaikkien niiden yhtiöiden kohdalla, jotka perustetaan osakepääoman kanssa. Kuten mainittu, valtaosa osakeyhtiöistä kuitenkin perustetaan kokonaan ilman osakepääomaa ja osakkeista maksettavaa merkintähintaa. Näiden yhtiöiden ei siis tarvitse huolehtia osakkeiden maksukontrollin tuottamista velvollisuuksista lainkaan.

6.3. Osakepääoman menettämistä koskeva ilmoitusvelvollisuus

6.3.1. Sääntelyn nykytila

OYL 20:23:ssä säädetään erityisestä menettelystä silloin, kun yhtiön oman pääoman määrä on vähentynyt säännöksessä kuvatulla tavalla. Lain mukaan, mikäli yhtiön hallitus havaitsee yhtiön oman pääoman olevan negatiivinen, on hallituksen viipymättä tehtävä osakepääoman menettämisestä rekisteri-ilmoitus. Osakeyhtiölain tarkan sanamuodon mukaan osakepääoman menettämisestä aiheutunut rekisterimerkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän rekisteri-ilmoituksen perusteella, jos yhtiön oma pääoma on yhtiön taseesta ilmenevällä tavalla yli puolet *osakepääomasta* (OYL 20:23.1). Kyseistä pykälää tarkasteltaessa huomataan, että osakeyhtiölaissa oletetaan yhtiöllä yhä lähtökohtaisesti olevan osakepääoma.

Ilman pääomaa perustetulla yhtiöllä on luonnollisesti suurempi riski sille, että tällainen rekisteri-ilmoitus joudutaan tekemään jo hyvin pian perustamisen jälkeen. Käytännössä voimassa olevaa osakeyhtiölakia noudattamalla on mahdollista joutua tilanteeseen, jossa perustettava osakeyhtiö on ainakin teoriassa velvollinen tekemään edellä kuvatun rekisteri-ilmoituksen välittömästi rekisteröimisen jälkeen. Mikäli yhtiöön ei heti

perustettaessa sijoiteta alkupääomaa, painuu sen oma pääoma negatiiviseksi heti rekisteröintimaksun suorittamisen jälkeen.

Vältyäkseen oman pääoman menettämisestä johtuvalta ilmoitusvelvollisuudelta, kannattaa yhtiön osakkeenomistajien perustamisen yhteydessä tehdä vastikkeeton sijoitus yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, mikäli yhtiö perustetaan ilman osakepääomaa. Näin toimiessaan osakkeenomistajat voivat varmistua siitä, että yhtiön taseessa on omaa pääomaa. Vaikuttaa siltä, että kun yhtiö perustetaan ilman osakepääomaa ja siihen tehdään välittömästi perustamisen jälkeen edellä kuvatulla tavalla vastikkeeton sijoitus, on lopputulos hyvin samankaltainen kuin perinteisin toimin perustettu osakepääomallinen yhtiö. Erona on lähinnä se, että yhtiöön sijoitettu pääoma on sidotun pääoman sijaan vapaassa pääomassa ja ennen kaikkea se, että perustamisprosessi on monella tapaa sujuvampi. Perustamisprosessi on sujuvampi ensinnäkin siinä mielessä, että nykyisen lainsäädännön puitteissa ilman osakkeesta maksettavaa merkintähintaa ja osakepääomaa perustettava yhtiö voidaan rekisteröidä sähköisellä ilmoituksella. Tällöin myöskään osakkeiden maksamisesta ei tarvitse toimittaa tilintarkastajan todistusta.

Niin pitkään, kuin yhtiön omaa pääomaa ei ole kokonaan menetetty, hallituksella ei ole velvollisuutta ilmoittaa pääoman vähenemisestä rekisteriviranomaiselle. Mikäli yhtiön oma pääoma kuitenkin kokonaisuudessaan menetetään, on yhtiön hallituksella osakeyhtiölain mukaan tilanteesta ilmoitusvelvollisuus. Osakepääoman menettämistä koskeva rekisterimerkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän rekisteri-ilmoituksen perusteella, silloin kun yhtiön oma pääoma on rekisteri-ilmoitukseen liitetystä taseesta ilmenevällä tavalla yli puolet osakepääomasta. Tässä vaiheessa myös pääomalaina saadaan laskennallisesti ottaa huomioon taseen omana pääomana (OYL 20.23.2). Ilman osakepääomaa toimivan osakeyhtiön kohdalla rekisterimerkinnän poistamiseksi oletettavasti riittää, että oma pääoma on jälleen positiivinen. Aihetta käsittelevässä oikeuskirjallisuudessa on otettu kantaa siihen, että OYL 20:23:n muotoilu ja etenkin sen viittaus osakepääomaan on epätarkoituksen mukainen johtuen siitä, että

osakeyhtiön voi nykyään perustaa ilman osakepääomaa tai omaa pääomaa. Tästä syystä säännöksen on todettu ”kaipaavan pikaista uudistamista.”⁹²

Oman pääoman menettämistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on välittää intressitahojen tietoon informaatio yhtiön taloudellisesta tilanteesta.⁹³ Ilmoitusvelvollisuudella on keskeinen merkitys velkojiensuojan kannalta, sillä oman pääoman ollessa negatiivinen, yhtiön voidaan käytännössä katsoa toimivan velkojien riskillä. Näin ollen, oman pääoman menettämisestä ilmoittaminen on nähty velkojiensuojan kannalta yhtenä hallituksen tärkeimmistä velvollisuuksista⁹⁴. Mikäli hallitus laiminlyö informointivelvollisuuttaan, aiheuttaen vahinkoa esimerkiksi velkojalle, tulee sovellettavaksi OYL 22:1.2:n mukainen vahingonkorvaussäännös.

6.3.2. Oman pääoman menettämisestä johtuvan ilmoitusvelvollisuuden poistamiseen liittyvät ongelmat

Vuonna 2018 hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan osakepääoman menettämistä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta muutettavaksi siten, että yksityisten osakeyhtiöiden, joiden osakepääoma on alle 80 000 euroa, ei tarvitse ilmoittaa menetyksestä kaupparekisteriin. Sen sijaan vastaava tieto kävisi ilmi yhtiön seuraavasta tilinpäätöksestä⁹⁵. Ehdotusta käsiteltiin kattavasti oikeusministeriön julkaisemassa lausuntotiivistelmässä.

Lausuntotiivistelmästä käy ilmi, että kannatusta säännöksen poistamiseksi perusteltiin sillä, että ilmoitusvelvollisuudella olisi ainoastaan rajallinen vaikutus velkojiensuojan kannalta. TEM:n mukaan yksityinen osakeyhtiö toimii muutenkin usein velkojien riskillä johtuen pääoman vähäisyydestä. Lausunnon mukaan velkojat ottavat tämän huomioon asettamalla myöntämälleen velalle riskiä vastaavan koron sekä vaatimalla vakuuksia antamalleen luotolle. Osuuspankin lausunnosta käy ilmi, että, heidän kokemuksensa

---

⁹² Mähönen – Villa 2019 s. 805.

⁹³ Mähönen – Säiläkivi – Villa 2006 s. 325.

⁹⁴ Vahtera 2018.

⁹⁵ HE 238/2018 vp s. 7.

mukaan pienet osakeyhtiöt jättävät rekisteri-ilmoituksen usein tekemättä ja näin ollen ilmoitusvelvollisuuden poistamisella ei välttämättä ole suurta merkitystä velkojiensuojan kannalta.⁹⁶ STTK:n antaman lausunnon mukaan ongelmaa koskevan sääntelyn poistaminen ei kuitenkaan ole oikea tapa reagoida ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömiseen.⁹⁷

Ehdotusta vastustaneet lausunnonantajat perustelivat kantaansa puolestaan sillä, että oman pääoman menettämisen ilmoittaminen on nimenomaan yksi pääasiallinen velkojiensuojakeino. Lausunnonantajien keskuudessa kannatusta sai Tampereen yliopiston antama lausunto, jossa otetaan tyhjentyvästi kantaa sääntelyyn ja sen poistamiseen liittyviin ongelmiin. Lausunnon mukaan ”se, että osakeyhtiölain vähimmäispääomavaatimus suojaa velkojia heikosti, ei puolla kuitenkaan velkojiensuojan heikentämistä sen osalta, että velkojien mahdollisuus saada tieto yhtiön toimimisesta negatiivisella omalla pääomalla eli velkojien riskillä poistetaan.” Lausunnossa painotetaan, että mikäli tiedonsaanti lasketaan tilinpäätöksen varaan, saattaa yhtiön oma pääoma pahimmillaan olla huomattavan paljon negatiivinen ennen kuin tieto saavuttaa yhtiön sopimuskumppanit. Tärkeimpänä perusteena ehdotuksen vastustamiseksi korostetaan, että ilmoitusvelvollisuuden poistamisella ei tuettaisi mitään puolustettavana pidettävää intressiä. Sen sijaan muutos edistäisi yritystoiminnan riskin siirtämistä yhtiön sijasta muille tahoille. Lisäksi muutos olisi vahingollinen toimintakykyisten yhtiöiden kannalta, sillä sopimuskumppaneiden epätietoisuus yhtiön ajantasaisesta pääomarakenteesta heikentäisi yritysten yleistä luottamusta. Ehdotuksen lieveilmionä olisi myös omistajien toimesta toteutetun pääomittamisen kannustimen poistuminen. Lausunnon mukaan oman pääoman menettäneitä yhtiöitä rahoitetaan usein omistajien myöntämällä pääomalainalla, jotta vältytään pääoman menettämistä koskevalta rekisterimerkinnältä. Tällaisen toiminnan nähdään tarjoavan tosiasiallista suojaa yhtiön velkojille.⁹⁸

Näiden oikeusministeriön julkaiseman lausuntotiivistelmän kommenttien myötä aiheista oman pääoman ilmoitusvelvollisuuden poistamiseksi luovuttiin. Tämä vaikuttaisi olevan

---

⁹⁶ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018 s. 28–29.

⁹⁷ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018 s. 34.

⁹⁸ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 46/2018 s. 30–31.

kaikkien osapuolien etujen mukaista. Voidaan siis todeta, että OYL 20:23:n mukaista oman pääoman menettämistä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta ei tule missään nimessä poistaa kokonaan, mutta tiettyjä muutoksia säännöksen sisältöön olisi kuitenkin syytä tehdä. Muutostarve johtuu lähinnä siitä, että säännös ei nykyisessä muodossaan huomioi yhtiöitä, jotka on perustettu ilman osakepääomaa.

6.3.3. Oman pääoman menettämisestä johtuvan ilmoitusvelvollisuuden muuttaminen

OYL 20:23 säännös ei sellaisenaan suoranaisesti liity tämän tutkimuksen ytimessä olevan osakeyhtiön perustamisprosessin tutkimiseen, mutta siitä on löydettävissä kuitenkin tiettyjä yhtymäkohtia etenkin ilman osakepääomaa perustettavan yhtiön perustamiseen liittyen. Lisäksi, kuten edellä esitetystä voidaan huomata, OYL 20:23 olettaa kaikilla osakeyhtiöllä olevan osakepääomaa. Tämä ilmenee OYL 20:23.1:n toisesta virkkeestä, jossa mainitaan rekisterimerkinnän poistamisen edellytyksenä olevan oman pääoman määrän oleminen yli puolet osakepääomasta. Ongelma johtuu käytännössä siitä, että vähimmäispääomavaatimuksen poistamisen yhteydessä OYL 20:23 säilyi täysin muuttumattomana. Tämä säännös on luonnollisesti ristiriitainen nykyiseen toimintaympäristöön nähden, jossa tässä tutkimuksessa esitettyjen tilastojen mukaan valtaosa uusista osakeyhtiöistä perustetaan kokonaan ilman osakepääomaa.

Hallituksen esityksen (HE 238/2018) taustalla vaikuttaneissa asiantuntijalausunnoissa käsiteltiin siis OYL 20:23 muuttamista. Siinä annettujen säännöksen poistamista vastustaneiden lausuntojen ansiosta oman pääoman menettämisestä johtuva ilmoitusvelvollisuus säilytettiin osana osakeyhtiölakia. Näin ollen osakeyhtiölakiin ei tältä osin tehty muutoksia, vaan hallituksen esityksessä todettiin, että asiaa tullaan uudelleenarvioimaan vuonna 2019 käynnistyvässä selvityshankkeessa. Keväällä 2019 valtioneuvoston kanslian nimittikin Tampereen yliopiston ja Lapin yliopiston toteuttamaan osakeyhtiön velkojiensuojan selventämistä ja suojamenettelyiden

helpottamista koskevan tutkimushankkeen.⁹⁹ Tarkoituksena oli kartoittaa osakeyhtiölain velkojiensuojasäännösten ajantasaisuutta ja muutostarpeita. Kyseisessä tutkimuksessa otettiin siis kantaa myös osakepääoman menettämiseen liittyvään ilmoitusvelvollisuuteen.

Tutkimushankkeessa todetaan OYL 20:23.1:ssä ilmenevän tulkintaongelmia ensinnäkin käsitteen ”viipymättä” osalta. Yhtiön hallitus on siis velvollinen tekemään oman pääoman menettämisestä rekisteri-ilmoituksen *viipymättä*, mikäli se havaitsee yhtiön oman pääoman olevan negatiivinen. Tutkimushankkeessa säännöstä ehdotetaankin muutettavaksi siten, että käsite ”viipymättä” korvattaisiin täsmällisemmin kahden kuukauden määräajalla. Nyt voimassa olevan OYL 20:23.1 säännöksen käsite viipymättä on oikeuskäytännössä tulkittu tarkoittavan muutamaa viikkoa. Yhtiön hallituksella olisi siten oman pääoman menettämisen havaitsemisen jälkeen velvollisuus tehdä rekisteri-ilmoitus kahden kuukauden kuluessa. Tämä tarjoaisi ratkaisun ilman pääomaa perustettavien osakeyhtiöiden ongelmaan, jossa velvollisuus rekisteri-ilmoituksen tekemiselle syntyy pahimmassa tapauksessa heti yhtiön perustamista koskevan käsittelymaksun suorittamisen jälkeen. Yhtiöllä olisi siis lain mukaan kaksi kuukautta aikaa korjata oma pääomansa positiiviseksi.¹⁰⁰

Tutkimushankkeessa mainitaan myös, että OYL 20:23.1:ssä oleva viittaus osakepääomaan on käytännössä menettänyt merkityksensä vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen jälkeen. Nyt rekisterimerkinnän poistamisen edellytyksenä on ollut siis se, että yhtiön oma pääoma tulee olla yli puolet osakepääomasta. Rekisterimerkinnän poistamista koskevaa säännöksen kohtaa ehdotetaankin muutettavaksi siten, että jatkossa edellytyksenä olisi oma pääoman korjaantuminen positiiviseksi. Tämä muutos takaisi yhdenmukaisen sääntelyn erilaisilla osakepääomilla tai ilman osakepääomaa perustettujen osakeyhtiöiden osalta.¹⁰¹ Tutkimushankkeessa esitetty ratkaisu vaikuttaisi tarjoavan vastauksen tässä

---

⁹⁹ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta 2020.

¹⁰⁰ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta 2020 s.51.

¹⁰¹ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta 2020 s. 52.

tutkimuksessa ilman pääomaa perustettavien osakeyhtiöiden kohdalla esiin nousseisiin ongelmiin.

7. Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut ennen kaikkea selvittää, että onko vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen toteuttamisella ollut osakeyhtiön perustamista helpottava vaikutus. Toisaalta läpi tutkielman on pyritty ottamaan kantaa siihen, millaisia ongelmakohtia osakeyhtiön perustamisprosessin eri vaiheissa on havaittavissa. Lopulta näistä aiheista tehtyjä päätelmiä on peilattu uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimääriä ja toisaalta niiden pääomarakenteissa tapahtuneita muutoksia koskevaan tilastotietoon. Esitetyt tilastot havainnollistavat siis sitä, miten uusien osakeyhtiöiden rekisteröintimäärät ovat viime vuosina kehittyneet ja sitä, kuinka suuri osa uusista rekisteröitävistä osakeyhtiöistä on lakimuutoksen jälkeen perustettu ilman osakepääomaa.

Vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua osakeyhtiölaista, on myös osakeyhtiön perustamisprosessissa tapahtunut tiettyjä muutoksia. Tutkimuksessa on todettu, että ilman osakepääomaa rekisteröitävän osakeyhtiön perustaminen eroaa perinteisin menetelmin rekisteröitävän osakeyhtiön perustamisesta ensinnäkin siten, että osakkeiden maksamisesta ei tarvitse toimittaa rekisteriviranomaiselle OYL 2:8.3:n toisen kohdan mukaista todistusta. Tätä niin sanottua osakkeiden maksukontrollia voidaan nyky muodossaan pitää tässä tutkielmassa esitettyjen seikkojen valossa osakeyhtiön perustamisprosessia hankaloittavana ja hidastavana tekijänä etenkin niiden yhtiöiden kohdalla, jotka ovat velvollisia valitsemaan tilintarkastajan. Ilman osakkeista maksettavaa merkintähintaa perustettava osakeyhtiö välttyy kuitenkin osakkeiden maksukontrollin aiheuttamilta velvollisuuksilta ja tämä tekee perustamisprosessista omalta osaltaan sujuvamman.

Vähimmäispääomavaatimuksen poistumisen myötä vain perustettava osakeyhtiö, jonka osakepääoma on nolla euroa, voidaan perustaa sähköisellä rekisteri-ilmoituksella. Mikäli perustettavan osakeyhtiön taseeseen merkitään osakepääoma, tapahtuu rekisteröinti paperilomakkeella ilmoittaen. Tässä tutkielmassa käy ilmi, että sähköinen ilmoittaminen on perinteistä paperilomakkeella tehtävää ilmoitusta halvempaa, nopeampaa ja

helpompaa. Sähköinen rekisteri-ilmoitus maksaa 275 euroa, kun paperilomakkeella ilmoittamisen kustannus on 380 euroa.¹⁰² Lisäksi sähköisen ilmoituksen toimittaminen ja käsittely on myös PRH:n lausunnon mukaan helpompaa.

Vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen taustalla vaikuttaneen hallituksen esityksen mukaan vähimmäispääomavaatimuksen poistamisella tavoiteltiin ennen kaikkea ammatin harjoittamisen ja muun mikro- ja pienyritystoiminnan helpottamista ilman henkilökohtaista vastuuta¹⁰³. Koska kyseessä on yritystoiminnan harjoittaminen ilman henkilökohtaista vastuuta, tarkoitetaan tällä sitä, että hallituksen tavoitteena oli helpottaa nimenomaan osakeyhtiön perustamista. Tämän tutkimuksen tarkoituksena olikin selvittää, että onko kyseisessä tavoitteessa onnistuttu.

Helppimmillaan osakeyhtiön perustamisprosessi on edellä todetun perusteella varsin sujuvaa. Mikäli osakeyhtiö siis perustetaan ilman osakkeista maksettavaa merkintähintaa, välttyy yhtiö velvollisuudelta toimittaa osakkeiden maksusta todistus rekisteriviranomaiselle. Toisaalta yhtiön perustamiseen liittyen ei tässä tapauksessa sovelleta myöskään OYL 2:5–7:n mukaisia säännöksiä osakkeen maksamisesta eikä myöskään OYL 2:8.2:n vaatimusta osakkeiden täysimääräisestä maksusta.¹⁰⁴ Lisäksi perustamisilmoitus voidaan edellä mainitulla tavalla tehdä sähköisesti YTJ:n nettisivuilla.

Osakeyhtiön perustamisprosessissa voidaan siis havaita viime vuosien aikana tapahtuneen selkeitä muutoksia. Lakimuutoksen ei kuitenkaan itsessään voida välttämättä katsoa helpottaneen osakeyhtiön perustamisprosessia merkittävästi. Tutkimuksessa esitettyjen havaintojen valossa voidaan kuitenkin todeta, että nykyisen lainsäädännön puitteissa osakeyhtiön perustaminen ilman osakepääomaa on helpompaa kuin osakepääoman kanssa tehtävä perustaminen.

Tutkielmassa esitetystä tilastotiedosta onkin havaittu, että ylivoimainen enemmistö (keskimäärin lähes 80 %) lakimuutoksen jälkeen perustetuista osakeyhtiöistä on perustettu sähköisellä rekisteri-ilmoituksella. Tämä tarkoittaa siis sitä, että selvästi suurin

---

¹⁰² Patentti- ja rekisterihallitus: Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto. Saatavilla: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html>.

¹⁰³ HE 238/2018 vp s. 1.

¹⁰⁴ Mähönen – Villa 2019 s. 33.

osa osakeyhtiöistä on vähimmäispääomavaatimuksen poistuttua perustettu ilman osakepääomaa tai osakkeiden merkintähintaa. Tämän voidaan todeta johtuvan nimenomaan siitä, että ilman osakepääomaa perustettavan osakeyhtiön perustamisprosessin on todettu edellä kuvatulla tavalla olevan osakepääomallisen yhtiön perustamista helpompaa.

Samaan aikaan tutkimuksessa esitettyjen tilastojen mukaan uusien osakeyhtiöiden perustamismäärät ovat kuitenkin jatkaneet tasaista kasvua. Toisaalta esimerkiksi uusia yksityisiä elinkeinonharjoittajia on kaupparekisteriin rekisteröity yhä vähenevässä määrin. Tämän voidaan olettaa johtuvan osittain osakeyhtiön perustamisprosessin hallinnollisen taakan keventymisestä, mutta ennen kaikkea siitä, että vähimmäispääomavaatimuksen poistuminen on todennäköisesti tehnyt osakeyhtiöstä tarkoituksenmukaisemman yhtiömuodon myös pienimuotoisempaan ja vähemmän pääomaa sitovaa liiketoimintaa varten.

Tässä tutkielmassa on lisäksi todettu, että maksukontrollijärjestelmää voisi olla syytä keventää. Aiheen käsittelyn yhteydessä nousi esiin ajatus myös siitä, että maksukontrollijärjestelmästä voitaisiin periaatteessa kokonaan luopua nyt kun on todettu, että perustettavan osakeyhtiön osakkeella ei useimmissa tapauksissa ole merkintähintaa. Maksukontrollijärjestelmän dokumentaatiovaatimuksia koskevat velvollisuudet eivät päde yhtiöön, joka perustetaan ilman osakkeen merkintähintaa ja osakepääomaa. Tutkielmassa päädyttiin tältä osin kuitenkin johtopäätökseen, jonka mukaan maksukontrollijärjestelmästä ei tule kokonaan luopua, koska sillä on tietty väärinkäytöksiä ehkäisevä vaikutus. Ilman osakkeiden maksukontrollia on mahdollista, että perustettavan osakeyhtiön taseeseen merkittäisiin tekaistu osakepääoma tavoitteena johtaa jotakin osapuolta harhaan.

Aihetta on tutkittu valtioneuvoston tuottamassa selvityksessä ja siinä on esitetty muutamia vaihtoehtoisia ratkaisuja osakkeiden maksukontrollin keventämiseksi.¹⁰⁵ Vartenotettavimpana vaihtoehtona tutkimushankkeessa on nähty se, että maksukuitin toimittaminen suoraan rekisteriviranomaiselle, olisi riittävä todistus osakkeiden

---

¹⁰⁵ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020.

maksamisesta kaikkien niiden yksityisten osakeyhtiöiden osalta, joissa osakkeesta maksetaan merkintähinta.¹⁰⁶ Käytännössä ero nykyiseen käytäntöön olisi siis lähinnä se, että mikäli yhtiöllä on velvollisuus valita tilintarkastaja, ei kyseistä maksukuittia tarvitsisi erikseen kierrättää tämän kautta. Kuten tässä tutkimuksessa on aiemmin todettu, tilintarkastaja toteaa osakkeet maksetuksi samasta kuitista kuin mistä PRH sen toteaa niiden yhtiöiden kohdalla, joissa ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa. Näin ollen maksukuitin toimittaminen suoraan rekisteriviranomaiselle kaikkien yhtiöiden kohdalla keventäisi maksukontrolliin liittyviä dokumentaatiovaatimuksia, mutta pitäisi samalla huolen, että osakkeiden maksaminen tulee kuitenkin todennetuksi.

Osakkeiden maksukontrollin säilyttämistä osakeyhtiölaissa tukee siis se, että sillä on tietty väärinkäytöksiä ehkäisevä vaikutus. Kuten tutkielmassa on todettu, toimiva osakkeiden maksukontrolli ehkäisee harhaanjohtavien, ylisuurien ja tekaistujen osakepääomien merkitsemisen yhtiön taseeseen. Toisaalta maksukontrollin tulisi olla siinä määrin kevyt, että se ei hankaloittaisi ja hidastaisi osakeyhtiön perustamisprosessia.

Osakkeiden maksukontrollin ei myöskään tulisi haitata osakepääoman käyttöä ylipäättäen. Vaikka PRH omalla toiminnallaan kannustaa perustamaan osakeyhtiön ilman osakepääomaa, on syytä muistaa, että tämän tutkielman mukaan noin viidennes osakeyhtiöistä perustetaan oletettavasti edelleen osakepääoman kanssa¹⁰⁷. Nykyinen osakkeiden maksukontrolli asettaa osakepääomallisen osakeyhtiön perustamisen tietyllä tavalla eriarvoiseen asemaan. Mikäli osakkeella on merkintähinta, tulee yhtiön noudattaa OYL 2:8:n mukaisia dokumentaatiovaatimuksia osakkeiden maksun todentamiseksi, toisin kuin niissä yhtiöissä, joissa perustettavan yhtiön osakkeella ei ole merkintähintaa. Mikäli maksukontrolli toteutettaisiin edellä kuvatulla tavalla jälkikäteisenä maksukontrollina, olisi osakepääomallisen osakeyhtiön perustaminen tältä osin yhtä sujuvaa kuin osakepääomattoman yhtiön perustaminen. Tämä edistäisi osakkeiden maksukontrollia koskevan sääntelyn symmetriaa eri tavoin perustettavien osakeyhtiöiden välillä.

---

¹⁰⁶ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä 2020 s. 170.

¹⁰⁷ PRH mahdollistaa osakeyhtiön sähköisen rekisteri-ilmoituksen tekemisen ainoastaan niissä yhtiöissä, joiden osakkeella ei ole merkintä hintaa eikä osakepääomaa.

Osakkeiden maksukontrollin ohella tutkielmassa on käsitelty myös toista lainkohtaa, joka vaatii osakeyhtiön toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten johdosta tiettyjä selvennyksiä. Kyseessä on OYL 20:23.1:n mukainen ilmoitusvelvollisuus tilanteessa, jossa yhtiön oma pääoma on menetetty. Säännöksessä ilmenevät ongelmat koskevat nykyisin etenkin yhtiöitä, jotka on perustettu ilman osakepääomaa ja joihin ei perustamisvaiheen jälkeen ole tehty oman pääoman ehtoista sijoitusta.

Erinomaisena ratkaisuna säännöksessä ilmeneviin ongelmiin voidaan pitää Tampereen yliopiston ja Lapin yliopiston toteuttamaan osakeyhtiön velkojiensuojan selventämistä ja suojamenettelyiden helpottamista koskevassa tutkimushankkeessa esitettyä ehdotusta. Tutkimushankkeessa todetaan OYL 20:23.1:ssä ilmenevän tulkintaongelmia ensinnäkin käsitteen ”viipymättä” osalta. Yhtiön hallitus on siis velvollinen tekemään oman pääoman menettämistä rekisteri-ilmoituksen *viipymättä*, mikäli se havaitsee yhtiön oman pääoman olevan negatiivinen. Tutkimushankkeessa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että käsite ”viipymättä” korvattaisiin täsmällisemmin kahden kuukauden määräajalla. Yhtiön hallituksella olisi siten oman pääoman menettämisen havaitsemisen jälkeen velvollisuus tehdä asiasta rekisteri-ilmoitus kahden kuukauden kuluessa. Tämä tarjoaisi ratkaisun ilman pääomaa perustettavien osakeyhtiöiden ongelmaan, jossa velvollisuus rekisteri-ilmoituksen tekemiselle syntyy pahimmassa tapauksessa heti yhtiön perustamista koskevan käsittelymaksun suorittamisen jälkeen. Yhtiöllä olisi siis lain mukaan kaksi kuukautta aikaa korjata oma pääomansa positiiviseksi.¹⁰⁸

OYL 20:23.1:ssä oleva viittaus osakepääomaan voidaan käytännössä todeta menettäneen merkityksensä vähimmäispääomavaatimusta koskevan lakimuutoksen jälkeen. Nyt rekisterimerkinnän poistamisen edellytyksenä on ollut siis se, että yhtiön oma pääoma tulee olla yli puolet osakepääomasta. Rekisterimerkinnän poistamista koskevaa säännöksen kohtaa ehdotetaankin muutettavaksi siten, että jatkossa edellytyksenä olisi oma pääoman korjaantuminen positiiviseksi. Tämä muutos takaisi

---

¹⁰⁸ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta 2020 s.51.

yhdenmukaisen sääntelyn erilaisilla osakepääomilla tai ilman osakepääomaa perustettujen osakeyhtiöiden osalta.¹⁰⁹

Osakkeen maksukontrollia ja oman pääoman menettämisestä johtuvaa ilmoitusvelvollisuutta koskevat, tässä tutkielmassa käsitellyt ehdotukset kyseisten säännösten korjaamiseksi sujuvoittavaisivat ja selkeyttäisivät osakeyhtiön perustamisprosessia. Lisäksi se tekisi osakeyhtiölainsäädännöstä yhtenäisemmän ja toimivamman kokonaisuuden, sillä nyky muodossaan lainsäädännössä ei tältä osin käytännössä oteta huomioon yhtiöitä, jotka on perustettu ilman osakepääomaa.

Avoimeksi ja kenties jatkotutkimusta kaipaavaksi mielenkiintoiseksi kysymykseksi jäi tutkielman aihetta koskien yksi kokonaisuus, johon ei tutkimuksen kirjoitushetkellä löytynyt tarvittavaa tilastotietoa. Kysymys koskee sitä, miten oman pääoman menettämisestä johtuvien rekisterimerkintöjen määrä on kehittynyt lakimuutoksen jälkeen. Tämä kysymys on mielenkiintoinen juuri siitä syystä, että tutkimustulosten mukaan valtaosa uusista osakeyhtiöistä perustetaan ilman osakepääomaa. Olisi mielenkiintoista nähdä, johtaako osakeyhtiön perustaminen ilman osakepääomaa aiempaa herkemmin velvollisuuteen ilmoittaa oman pääoman menettämisestä.

---

¹⁰⁹ Valtioneuvosto: Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta 2020 s. 52.